

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

Проректор з науково-методичної
та інформаційної роботи

Жильцов
« » 2016 р.

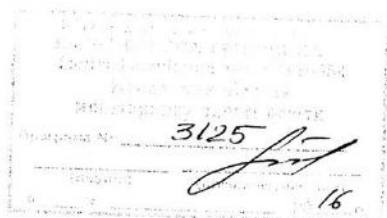
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Новітня історія країн Європи та Америки

Напрямок підготовки 6.020302 «Історія»

Історико-філософський факультет

2016 – 2017 навчальний рік

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов

«___»_____20 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Новітня історія країн Європи та Америки

Напрямок підготовки 6.020302 «Історія»

Історико-філософський факультет

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма Новітня історія країн Європи та Америки для студентів галузі знань 0203 «Гуманітарні науки», напряму підготовки 6.020302 Історія

Розробники: доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Київського університету імені Бориса Грінченка Драч Оксана Олександрівна.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри всесвітньої історії

Протокол від 5 вересня 2016 року № _1__

Завідувач кафедри всесвітньої історії _____ І.В.Срібняк

(підпис)

© _____, 2016 р.

© _____, 2017 р.

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	5
2. Структура програми	7
3. Тематичний план	8
4. Програма	11
5. Навчально-методична карта дисципліни	22
6. Карта самостійної роботи	23
7. Індивідуальна навчально-дослідна робота	26
8. Система поточного і підсумкового контролю знань	28
9. Методичне забезпечення курсу	29
10. Питання до екзамену	30
11. Орієнтовна тематика бакалаврських робіт	31
12. Рекомендована література	32

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Новітня історія країн Європи і Америки»(далі – Програма) є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою всесвітньої історії Інституту суспільства на основі ОПП відповідно до затвердженого навчального плану.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра» (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.)

Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання в Київському університеті імені Бориса Грінченка відповідно до вимог ОКХ, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни.

Програма визначає перелік, обсяг, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів, необхідне навчально-методичне забезпечення.

Курс «Новітня історія країн Європи і Америки» відноситься до нормативних навчальних програм підготовки бакалаврів у циклі професійно зорієнтованих дисциплін навчального плану для студентів історичних спеціальностей і логічно завершує вивчення ними всесвітньої історії. Він завершує вивчення основних процесів історичного, економічного, соціального, політичного та культурного розвитку людства в цих важливих цивілізаційних зонах.

У хронологічному відношенні віхою відліку початку сучасного періоду світової історії взято 1918 р. – рік закінчення Першої світової війни, він розглядається як початок новітньої епохи в розвитку людської цивілізації. Від цього часу і донині в історії країн названих регіонів відбулись значні події і зміни. У соціально-економічному відношенні вони здійснили стрибок від буржуазного індустріального до постіндустріального та інформаційного суспільства. Революція у природознавстві переросла в другій половині ХХ століття в науково-технічну революцію, яка дала нову матеріально-технічну базу для якісного перетворення всіх сфер народного господарства, культури і побуту. Велася гостра боротьба сил демократії з фашизмом, тоталітаризмом, екстремізмом, націонал-шовінізмом та расизмом. Під прапором таких теорій та ідеологій запроваджувались спроби модернізації, «стрибка» вперед, вирішення власних національних проблем за рахунок інших націй та країн, людство було втягнуте в другу світову війну. В кінці століття завершилося змагання між двома системами – соціалістичною та капіталістичною. Радянська альтернатива ліберально-демократичному укладу суспільного життя історичного випробування не витримала. Практично всі постсоціалістичні країни перейняли модернізований західноєвропейський варіант капіталістичного укладу. Підсумком цих процесів стало відновлення на кінець ХХ ст. формаційно-цивілізаційної єдності світу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є комплексне студіювання особливостей історичного розвитку країн Західної Європи і Америки у 1918-2012 рр., з'ясування змісту політичних, економічних, соціокультурних процесів, що відбувалися в модерну і постмодерну добу в державах Заходу.

Міждисциплінарні зв'язки:

Вивчення курсу «Новітня історія країн Європи та Америки» тісно пов'язане із опануванням ряду насамперед суміжних дисциплін. У їх числі: «Історія міжнародних відносин» (поняття міжнародних відносин, формування засад і принципів відносин між державами, культура дипломатичних відносин, історичні особливості розвитку міжнародних відносин у ХХ ст.), «Новітня історія країн Азії та Африки» (умови та фактори розвитку етнічних та етносоціальних спільнот Азії та Африки, становлення незалежних держав в регіоні в новітню добу), «Історія західних та південних слов'ян» (етносоціальні процеси у Східній і Південно-Східній Європі в модерну і постмодерну епохи,

чинники формування незалежних держав у західних та південних слов'ян, історія розвитку слов'янських держав у XX ст.), «Історія СРСР» (умови та фактори становлення і розвитку радянської державності, зовнішня політика керівництва СРСР у XX ст., економічні і культурні взаємозв'язки СРСР з країнами Заходу), «Історія суспільно-політичних рухів» (типологія суспільних рухів у XX ст., основні ідеології новітньої доби, форми реалізації програмних гасел на політичній арені), «Соціологія» (становлення та закономірності розвитку людських спільнот), «Політологія» (сутність і функції держави, типологія політичних режимів, політична свідомість і політична соціалізація особи, основи геополітичного аналізу етнонаціональних явищ) «Філософія» (основні напрями розвитку філософської думки XX ст.), «Культурологія» (поняття людської культури, вплив культури на розвиток спільнот, вплив спільнот на специфіку культури, культура різних спільнот), «Релігієзнавство» (релігійні відносини, етносоціальні релігії), «Історіографія всесвітньої історії» (вивчення основних теоретичних і методичних напрямів в історичних дослідженнях різних світових шкіл).

Мета курсу полягає у комплексному вивченні найбільш значущих проблем розвитку провідних країн Європи та Америки в XX – початку XXI ст., а також в формуванні у студентів вміння їх самостійного аналізу на основі новітнього методологічного інструментарію історичної науки.

Завдання

Курс «Новітня історія країн Європи і Америки» має наступні пізнавальні, дидактичні та виховні завдання:

- на основі широкого залучення джерел та наукової літератури закріпити та поглибити у студентів здобуті ними протягом трьох років навчання у ВНЗ знання і розуміння закономірностей розвитку людства, більш конкретно усвідомити особливості суспільного та політичного розвитку країн Європи і Америки в XX ст. і їх сучасний стан;
- вдосконалити вміння роботи студентів з історичними джерелами та спеціальною історичною літературою. Привити їм уміння правильно оформляти методологічний і технічний інструментарій наукових досліджень;
- сприяти виробленню наукового бачення суспільних явищ, подій, тенденцій минулого та сучасного, вмінню трактувати їх з позицій наукових принципів історизму, об'єктивності, всебічності, логічності та робити порівняльний аналіз подібних процесів у різних країнах, визначаючи загальне та відмінне;
- належну увагу приділити трактуванню дискусійних суспільно-політичних явищ та процесів з позицій принципів історизму, об'єктивності, всебічності, логічності;
- розвивати вміння критично аналізувати отриману з різних джерел інформацію, самостійно трактувати її, дотримуючись вищеназваних наукових принципів;
- визначити основні теоретичні поняття та терміни з курсу «Новітня історія країн Європи і Америки» й вимагати від студентів їх чіткого розуміння та вміння оперувати ними при відповідях на семінарських заняттях, під час написання рефератів;
- в лекційному курсі та на семінарських заняттях постійно використовувати виховні моменти, прививаючи студентам повагу до історичного минулого людства, стимулюючи у них прагнення бути свідомими своєї місії неупередженого викладання всесвітньої історії.

Навчальні результати / вміння:

Вивчивши курс «Новітня історія країн Європи і Америки», студенти повинні **знати:**

- і вільно володіти понятійним та термінологічним апаратом, що є основним для цієї дисципліни;
- хронологію найголовніших подій і політичну географію країн Європи і Америки;
- основні етапи і процеси історії країн Європи та Америки після першої світової війни до сучасності;
- основні проблеми політичного, економічного і соціального розвитку провідних країн Європи і Америки, їх особливості, відмінні риси;
- участь у Другій світовій війні вказаних країн і їх роль в ній;
- визначальні проблеми історичного розвитку країн Європи і Америки в другій половині ХХ - на початку ХХІ ст., зокрема, державного регулювання і його специфіка в окремих країнах, «побудови держав загального добробуту», вплив європейської економічної, політичної і військової інтеграції на розвиток зазначених країн;

Вивчивши курс «Новітня історія країн Європи і Америки», студенти повинні

вміти:

- критично оцінювати, правильно інтерпретувати основні історичні джерела і здійснювати джерелознавчий синтез;
- формувати самостійне історичне мислення через вивчення наукових праць (монографії, статті) з новітньої історії країн Європи і Америки, відомостей, уміщених в енциклопедіях та інших довідкових виданнях;
- орієнтуватися у найновіших досягненнях історичних і політологічних досліджень, наявних історіографічних концепціях та актуальних проблемах курсу;
- пропонувати та аргументувати власну точку зору щодо винесених на обговорення проблемних питань;
- здійснювати самостійний фаховий аналіз сучасного політичного розвитку країн Європи та Америки.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 234 год., із них:

- лекції - 44 год.;
- семінарські заняття - 32 год.;
- практичні заняття - відсутні год.;
- індивідуальна робота - 12 год.;
- самостійна робота – 99 год.;
- модульний контроль 11 год.;
- семестровий контроль – 36 год.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: Новітня історія країн Європи і Америки

Дисципліна	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідно до ECTS: <i>6,5кредити</i>	Шифр та назва галузі знань: <i>«0203 Гуманітарні науки»</i>	Частина програми (нормативна, вибір закладу, вибір студента): нормативна
Кількість змістовних модулів: <i>6 модулів.</i>	Шифр та назва напрямку підготовки: <i>6.020302 «Історія»</i>	Рік підготовки: 4 (1). Семестр: 7, 8.
Загальний обсяг дисципліни: <i>234годин.</i>	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>«Бакалавр».</i>	Аудиторні заняття: <i>76 год.</i> З них: Лекції: <i>44 год.</i> Семінарські заняття: <i>32год.</i> Самостійна робота: <i>111 год.</i>
Кількість тижневих годин: <i>3 години.</i>		Модульний контроль: <i>11 год.</i> Семестровий контроль: <i>36 год.</i> Вид контролю: <i>іспит, ПМК.</i>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Використані скорочення:

- лекції (Л);
- семінарські заняття (СЗ);
- практичні заняття (ПЗ);
- індивідуальна робота (ІР);
- самостійна робота (СР);
- підсумковий контроль (ПК).

Бакалаврат, IV курс, VII семестр

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Р	А	Л	СЗ	ПЗ	ІР	СР	ПК
Змістовий модуль I. Світ між двома світовими війнами: загальні тенденції розвитку									
1.	Вступ. Новітня історія країн Європи і Америки: особливості навчального курсу.	4	2	2			-	2	
2.	Міжнародні відносини між двома світовими війнами	12	6	4	2		-	6	
3.	Суспільно-політичні рухи у 1918–1945 рр.	13	7	4	2		1	6	
4.	Наука і культура країн Європи і Америки між двома світовими війнами	9	1				1	8	
	Разом	40	16	10	4		2	22	2
Змістовий модуль II. Країни Європи і Америки у 1918–1939 рр.: особливості соціально-економічного і політичного розвитку									
5.	Індустріальні країни Європи і Америки у період повоєнної нестабільності і стабілізації (1924–1929 рр.)	8	4	2	2			4	
6.	Світова економічна криза (1929–1933 рр.) і пошуки шляхів виходу з неї	8	4	2	2			4	
7.	Фашистські режими в Європі в 30-ті роки ХХ ст.	8	4	2	2			4	
8.	Країни Латинської Америки між двома світовими війнами	8	2		-		2	6	
	Разом	34	14	6	6		2	18	2
Змістовий модуль III. Друга світова війна									
9.	Причини, характер, періодизація й історіографія Другої світової війни	5	3	2			1	2	
10.	Країни Європи і США у Другій світовій війні	5	3		2		1	2	
11.	Перемога антигітлерівської коаліції і підсумки Другої світової війни	5	4	2	2			1	
	Разом	16	10	4	4		2	5	1
	Разом за I семестр	90	40	20	14		6	45	5

Бакалаврат, IV курс, VIII семестр

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Р	А	Л	СЗ	ПЗ	ІР	СР	ПК	СК
Змістовий модуль I. Світ у другій половині ХХ ст.: загальні тенденції розвитку										
1.	Біполярність світу у другій половині ХХ ст.	8	4	2	2			4		
2.	Міжнародні відносини у другій половині ХХ ст.	12	6	4	2			6		
3.	Суспільно-політичні рухи у другій половині ХХ ст.	10	4	2	2			6		
4.	Наука і культура країн Європи і Америки у другій половині ХХ ст.	10	2				2	8		
	Разом	42	16	8	6		2	24	2	
Змістовий модуль II. Трансформації індустріальної цивілізації після Другої світової війни										
5.	Країни Європи і Америки в період повоєнної реконструкції	8	4	2	2			4		
6.	Країни Європи і Америки в умовах НТР і «держави добробуту»	15	9	4	4		1	6		
7.	Країни реального соціалізму в умовах боротьби двох систем	11	5	2	2		1	6		
	Разом	36	18	8	8		2	16	2	
Змістовий модуль III Постіндустріальне суспільство Заходу на межі тисячоліть										
8.	Сучасний етап європейської інтеграції	10	4	2			2	6		
9.	Проблеми постсоціалістичного розвитку країн на межі тисячоліть	8	4	2	2			4		
10.	Система міжнародних відносин в умовах формування багатополюсності світу	10	6	4	2			4		
	Разом	30	14	8	4		2	14	2	
	Разом за II семестр	144	48	24	18		6	54	6	36
	Разом за навчальним планом	234	88	44	32		12	99	11	36

III. ПРОГРАМА (VII семестр)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Світ між двома світовими війнами: загальні тенденції розвитку Теми лекцій

Лекція 1

*Тема 1: Вступ. Новітня історія країн Європи і Америки: особливості
навчального курсу
(2 год.)*

Логіка викладу:

1. Поняття «новітня історія», його сучасна інтерпретація. Наукові дискусії щодо періодизації новітньої історії.
2. Теорії імперіалізму.
3. Тенденції світового розвитку к XX ст..
4. Сучасна західна цивілізація та її основні ознаки.
5. Теорії «індустріального» та «постіндустріального» суспільств.

Основні поняття теми:

- Імперіалізм;
- Індустріальне суспільство;
- Концесії;
- Монополія;
- Націоналізм;
- Реваншизм;
- Постіндустріальне суспільство;
- «Присмерк Європи».

Лекція 2

*Тема 2: Міжнародні відносини між двома світовими війнами
(2 год.)*

Логіка викладу:

1. Історіографія Першої світової війни.
2. Устрій повоєнного світу: засади Версальсько-Вашингтонської системи, її історичні наслідки та оцінки.
3. Роль Ліги Націй. Мандатна система.
4. Міжнародні відносини 1920-х і «Російське питання».
5. «Німецький чинник» у європейській політиці: спроби ревізії Версальсько-Вашингтонської системи

Основні поняття теми:

- Американоцентризм;
- Антисемітизм;
- Демаркація;
- Інтервенція;

- Комюніке;
- Концесії;
- Ліберально-консервативна ідеологія;
- Мандатна система;
- Панєвропеїзм;
- Репарації.

Лекція 3

Тема 2: Міжнародні відносини у 30-х рр. ХХ ст.
(2 год.)

Логіка викладу:

1. Агресивна політика Третього Рейху та його сателітів.
2. Політика умиротворення і спроби створення системи колективної безпеки в 30-х рр.
3. Рік кризи: вересень 1938 – вересень 1939 р.
4. Пакт Молотова – Ріббентропа, його сучасні оцінки.

Основні поняття теми:

- Адміністративно-командна система;
- Анклав;
- Аншлюс;
- Геноцид;
- Диктатура;
- Політика умиротворення агресора;
- Сателіт;
- Тоталітаризм;
- Екстремізм.

Лекція 4

Тема 3: Суспільно-політичні рухи в країнах Європи і Америки в 1918–1945 рр.
(4 год.)

Логіка викладу:

1. Типологія суспільно-політичних рухів
2. Міжнародний робітничий рух: колізії між теорією і практикою
3. Зародження і розвитку праворадикальних рухів. Фашизм.

Основні поняття теми:

- Анархо-синдикалізм;
- Комінтерн;
- Консерватизм;
- Лібералізм;
- Неолібералізм;

- Соціал-реформізм;
- Фашизм;
- Фелькишський рух;
- Хунта.

Семінарське заняття № 1

Тема 2. Міжнародні відносини між двома світовими війнами (2 год.)

2.1. Оформлення Версальсько-Вашингтонської системи повоєнних договорів і спроби її ревізії у 20-х рр.-30-х ХХ ст.

Зміст семінарського заняття (2 год.)

1. Версальський мирний договір, його зміст. Вашингтонська конференція 1921–1922 рр. та її результати. Характер Версальсько-Вашингтонської системи, її історичні наслідки.
2. «Російський чинник» у європейській політиці: Генуезька конференція 1922 р., проблема боргів Росії, Гаазька конференція 1922 р. Рапальський договір Росії з Німеччиною.
3. «Німецький чинник» у європейській політиці: Рурський конфлікт. План Дауеса. Локарнська конференція 1925 р.
4. Виникнення осередків воєнної загрози. Оформлення «осі» Берлін – Рим – Токіо. Антикомінтернівський пакт 1936 р., його перетворення у Сталевий пакт 1939 р.
5. Політика умиротворення і спроби створення системи колективної безпеки в 30-х рр.
6. Рік кризи: вересень 1938 – вересень 1939 р. Мюнхенська угода 1938 р. Англо-франко-радянські переговори 1939 р. у Москві, причини їх зриву. Пакт Молотова–Ріббентропа, його сучасні оцінки.

Рекомендована література

- Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918-2007): Навч. посіб.-К., 2008. – С.23-38.
- Архив полковника Хауза: В 2-х т. – Т. 2. – М., 2004.
- Белоусова З. С. СССР в контексте международных отношений 30-х годов // Советская внешняя политика, 1917–1945. Поиски новых подходов. – М., 1992.
- Год кризиса. 1938–1939. Документы и материалы: в 2-х т. – М., 1990.
- Горохов В. Н. История международных отношений. 1918– 1939: Курс лекций.– М., 2004.
- Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів. – Ніжин, 2000. – С. 76–84.
- Документы по истории Мюнхенского сговора 1937–1939. – М., 1979. – Док. № 1, 5, 6, 11, 13, 18, 21, 25.
- Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів: Пер. з франц. – К, 1995. – С. 8-26; 186–200; 210–217.
- Иванов А. Г. Великобритания и мюнхенский уговор в свете архивных документов // Новая и новейшая история. – 1988. – № 6.
- К истории заключения советско-германского договора о ненападении 23 августа 1939 г. (документальный обзор) // Новая и новейшая история. – 1989. – № 6.
- Камінський Є., Дашкевич А. 14 пунктів В. Вільсона // Політика США щодо України. Витоки, концептуальні основи, практична еволюція. – К., 1998.
- Морозов Г. Лига Наций –взгляд через полвека // Вопросы истории. – 1992. – № 2–3.

- На роковом пороге / Из архивных материалов 1939 г. // Вопросы истории. – 1989. – № 11.
- Накануне, 1931–1939: Как мир был ввергнут в войну. Краткая история в документах, воспоминаниях и комментариях. – М., 1991.
- Оглашению подлежит. СССР – Германия. 1939 – 1941. Документы и материалы. – М., 1991.
- Политические переговоры – СССР, Великобритании и Франции 1939 г. в свете французских дипломатических документов // Новая и новейшая история. – 1989. – № 6.
- Протопопов А. С., Козьменко В. М., Елманова Н. С. История международных отношений и внешней политики России (1648– 2000). – М., 2003.
- Семиряга М. И. Советский Союз и предвоенный политический кризис // Вопросы истории. – 1990. – № 9.
- 1939 год: уроки истории. – М., 1990. – С. 508.
- Трубайчук А. Ф. Пакт о ненападении: была ли альтернатива второй мировой войне. – К., 1990.
- Хрестоматия по новейшей истории: В 3-х т. – Т. 1. – С. 179– 190, 194–196, 202–203, 490–492, 601–603, 633–634, 719–722, 858–861, 895–897. – М., 1960.
- Чельшев И.А. Год кризиса: сентябрь 1938 – сентябрь 1939 года // Советская внешняя политика, 1917–1945. Поиски новых подходов. – М., 1992.
- Ширер У. Взлет и падение Третьего рейха: В 2-х т. – Т. 1. – М., 1991

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

Семінарське заняття № 2

Тема 3. Суспільно-політичні рухи у 1918–1945 рр.

(2 год.)

Зміст семінарського заняття

1. Змагання соціал-демократії за державну владу. Утворення Міжнародного робітничого об'єднання соціалістичних партій (III Інтернаціоналу). Утворення Соціалістичного робітничого інтернаціоналу (СРІ). Політика СРІ.
2. Утворення комуністичних партій і Комуністичного Інтернаціоналу. Основи стратегії і тактики Комінтерну. «Статут» та 21 умова вступу до Комінтерну. Програма Комінтерну. VII конгрес Комінтерну.
3. Зародження і розвиток праворадикальних рухів. Основні ознаки фашистського руху, його ідеї та соціальна база.

Рекомендована література:

- Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918-2007): Навч. посіб.–К., 2008. – С.38-69.
- Актуальные проблемы новейшей истории. – М., 1991.
- Вабиченко Л. Г. Политбюро ЦК РКП(б), Коминтерн и события в Германии в 1923 году. Новые архивные материалы // Новая и новейшая история. – 1994. – № 2.
- Ватлин А. Ю. Взаимоотношения 3-х Интернационалов в 1919–1922 гг. Неизвестные документы // Новая и новейшая история. – 1993. – № 4.

- Димитров Г. В борьбе за единый фронт против фашизма и войны. Статьи и речи 1935–1937 г. – М., 1937.
- Димитров Г. Наступление фашизма и задачи Коминтерна в борьбе за единство рабочего класса против фашизма. Доклад на VII Конгрессе Коминтерна: Избр. статьи и речи. – М., 1972.
- Коминтерн и идея мировой революции. Документи. – М., 1998.
- Коминтерн против фашизма. – М., 1999.
- Коммунистический Интернационал в документах: Решения, тезиси и воззвания конгрессов Коминтерна и пленумов ИККИ: 1919–1932. – М., 1933.
- Кривогуз И.М. Рабочий Социалистический Интернационал (1923–1940). – М., 1979.
- Кривогуз И.М. Судьба и наследие Коминтерна // Новая и новейшая история. – 1990. – № 6.
- Ленін В. І. Дитяча хвороба «лівизни» в комунізмі: Зібр. тв. – Т. 41. – С. 1–97.
- Ленін В. І. Перший крок: Зібр. тв. – Т. 27. – С. 35–40.
- Ленін В. І. Про завдання III Інтернаціоналу: Зібр. тв. – Т. 39. – С. 83–101.
- Ленін В. І. Про заснування Комуністичного Інтернаціоналу. – Зібр. тв. – Т. 37. – С. 492–496.
- Ленін В. І. Тези і доповідь про буржуазну демократію і диктатуру пролетаріату. – Зібр. тв. – Т. 37. – С. 469–487.
- Ленін В. І. Умови прийому до Комінтерну: Зібр. тв. – Т. 41. – С. 194–200.
- Макдермотт К., Агню Дж. Коминтерн. История международного коммунизма от Ленина до Сталина. – М., 2000.
- Нежинский Л.Н. Идея «мировой революции» и внешняя политика советского государства в 1917–1921 гг. // Советская внешняя политика 1917–1945 гг. Поиски новых подходов. – М., 1992.
- Пятницкий В. И. Осип Пятницкий и Коминтерн на весах истории. – Минск, 2004.
- VII Конгрессе Коминтерна против войны и фашизма: Сборник документов. – М., 1975.
- Смирнов В.П. Вторая мировая война и Коминтерн. 1939– 1941 (по архивным документам) // Новая и новейшая история. – 1996. – № 3.
- Ундасынов И.Н., Яхимович З.П. Коммунистический Интернационал: достижения, просчеты и уроки. – М., 1990.
- Фирсов Ф. И. Коминтерн: механизм функционирования // Новая и новейшая история. – 1991. – № 2.
- Фирсов Ф. И. Сталин и Коминтерн // Вопросы истории. – 1989. – № 8; 9.
- Хрестоматия по новейшей истории. – М., 1960. – Т.1. – С. 86–95, 109–115.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Країни Європи і Америки у 1918–1939 рр.: особливості соціально-економічного і політичного розвитку

Лекція 5

Тема 5: *Індустріальні країни Європи і Америки у період повоєнної нестабільності і стабілізації (1924–1929 рр.)*

(2 год.)

Логіка викладу:

1. Індустріально розвинуті країни Заходу у 1918–1923 рр.
2. Загальні тенденції розвитку капіталістичного світу в період стабілізації.
3. Розширення масштабів ліберального реформізму в політичному житті країн.
4. Особливості внутрішньої політики урядів США, Англії, Франції, Німеччини, Італії.

Основні поняття теми:

- Автаркія;
- Девальвація;
- Інституціоналізм;
- Золотий стандарт;
- Націоналізація.

Лекція 6

Тема 6: *Світова економічна криза (1929–1933 рр.) і пошуки шляхів виходу з неї*

(2 год.)

Логіка викладу:

1. «Велика депресія»: характер і походження, ознаки, наслідки.
2. Особливості економічної кризи в США.
3. Перехід від «твердого індивідуалізму» до етатизму (програма «Лейборизм і нація» у Великій Британії, дирижизм у Франції, фашистська «корпоративна система» в Італії).
4. Кейнсіанські ідеї державного регулювання економіки. Реформізм: сутність, типологія, основні національні різновиди в 30-х рр.

Основні поняття теми:

- Біржова паніка;
- Біржова спекуляція;
- Державне регулювання;
- Дирижистське планування;
- Кейнсіанство.

Лекція 7

Тема 7: *Фашистські режими в Європі в 30-ті роки ХХ ст.*

(2 год.)

Логіка викладу:

1. Історіографія фашизму.
2. Типологічні характеристики фашизму.
3. Німеччина під владою нацистів.
4. Еволюція фашистського режиму в Італії.

Основні поняття теми:

- Антисемітизм;
- Дискримінація;
- Націонал-соціалізм;
- Популізм;
- Тоталітаризм;
- Фюрер;
- Шовінізм.

Семінарське заняття № 3

Тема 5. Індустріальні країни Європи і Америки у період повоєнної нестабільності і стабілізації (1924–1929 рр.)

(2 год.)

Зміст семінарського заняття

1. Листопадова революція в Німеччині, її причини, характер, рушійні сили. Початок революції, її основні етапи. Створення Ради народних уповноважених, її діяльність. Баварська Радянська Республіка. Утворення Веймарської республіки, її засади (Веймарська конституція). Політична криза 1923 р., поразка лівих сил. «Півний путч» фашистів у Мюнхені.
2. Економічне та політичне становище Великої Британії після Першої світової війни. «Ольстерська проблема». Особливості стабілізації у Великій Британії. Криза традиційної двопартійної системи. Перший лейбористський уряд Р. Макдональда, його політика.
3. Франція в повоєнний період. Політика уряду «лівого блоку». Уряд «національної єдності», його політика.
4. «Червоне дворіччя» (1919-1920 рр.) в Італії. Б. Муссоліні і зародження фашистського руху. Прихід фашистів до влади в Італії.
5. «Проспериті» у США. «Твердий індивідуалізм» адміністрації К. Куліджа.

Рекомендована література:

- Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918-2007): Навч. посіб.–К., 2008. – С. 69-78.
- Анушикін І. Терор: Протягом XIX–XX ст. терор був постійним супутником так званого революційного руху в Європі // Україна. – 1996. – № 4–5.
- Ватлина А. Германия в XX веке. – М., 2005.
- Данн О. Нации и национализм в Германии, 1770–1990. – СПб., 2003.
- Драбкин Я.С. Проблемы и легенды в историографии германской революции. 1918–1919. – М., 1990.
- Либкнехт К. Избранные речи, письма и статьи. – М., 1961.
- Нольте З. Европейская гражданская война (1917–1945). Национал-социализм и большевизм. – М., 2003.
- Обоценке революции 1918–1919 гг. в Германии // Новая и новейшая история. – 1989. – № 6.
- Орлова М.И. Германская революция 1918–1919 гг. в историографии ФРГ. – М., 1986.
- Патрушев А.И. Германия в XX веке. – М., 2004.
- Соколов Б. Германская империя: от Бисмарка до Гитлера. – М., 2003.

- Ференбах О. Крах и возрождение Германии. Взгляд на европейскую историю XX века. – М., 2001.
- Хрестоматия по новейшей истории. – М., 1960. – Т. 1. – С. 279–293, 295–297.
- Шульце Х. Краткая история Германии. – М., 2004.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

Семінарське заняття № 4

Тема б. Світова економічна криза (1929–1933 рр.) і пошуки шляхів виходу з неї
(2 год.)

Зміст семінарського заняття

1. «Велика депресія»: характер і походження, ознаки, наслідки.
2. Особливості економічної кризи в США. «Новий курс» Ф.-Д. Рузвельта: напрями реформування і наслідки для суспільства.
3. Антикризисна політика французьких урядів. Дирижизм – французький варіант кейнсіанства.
4. Особливості світової кризи у Великій Британії. Антикризисні програми урядів.
5. Економічна криза в Італії. Етатизм, милітаризація економіки, політика «автаркії». Особливості економічної кризи 1929–1933 рр. у Німеччині. Причини успіху НСДАП. Прихід фашистів до влади.

Рекомендована література:

- Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918-2007): Навч. посіб.-К., 2008. – С.115-129.
- Американские президенты: 41 портрет. – Ростов-на-Дону, 1997.
- Берне Дж.-М. Франклин Рузвельт. Человек и политик. – М., 2004.
- История мировой экономики. Хозяйственные реформы 1920–1990-х гг./ Под ред. А.Н. Марковой. – М., 1995
- История США в 4-х тт. – Т. 3. – М., 1985.
- Королькова Е. И. «Новый курс» Рузвельта. – М., 1992.
- Майроф Б. Лики демократии. Американские лидеры: герои, аристократы, диссиденты, демократы. – М., 2000.
- Мальков В.Л. «Новый курс» в США. Социальные движения и социальная политика. – М., 1973.
- Мальков В.Л. Франклин Рузвельт: проблемы внутренней политики и дипломатии. – М., 1988.
- Пономарев М.В., Смирнова С.Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки: Практическое пособие: в 3 ч. – М, 2000 – Ч. 3. – С. 167–171.
- Сивачев Н. В., Язьков Е. Ф. Новейшая история США. – М., 1980.
- Согрин В. В. Белый дом: президенты и идеология. – М., 1998
- Согрин В. В. Политическая история США, XVII–XX вв. – М., 2001.
- Уткин А. И. Дипломатия Франклина Рузвельта. – Свердловск, 1990.

- Хрестоматия по всеобщей истории государства и права / Под ред. З.Л. Черниловского. – М., 1996
- Хрестоматия по новейшей истории. – Т. 1 – С. 516–519, 522–526, 529–534, 537–539.
- Шлезингер А. Циклы американской истории. – М., 1992.
- Экономическая история зарубежных стран / Под ред. В. И. Голубовича. – М., 1996.
- Яковлев Н.Н.Ф.-Д. Рузвельт – человек и политик. – М., 1981.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

Семінарське заняття № 5

Тема 7. Фашистські режими в Європі в 30-ті роки ХХ ст.
(2 год.)

Зміст семінарського заняття

1. Типологічні характеристики фашизму. Загальна характеристика фашистських режимів. Фашизм і громадянське суспільство. Система вождизму. Ідеологічна система фашистських режимів.
2. Німеччина під владою нацистів. Пропагандистська машина нацистського режиму. Соціальна і расова політика нацистського режиму. «Імперія СС».
3. Еволюція фашистського режиму в Італії. Організація «корпоративної держави». Еволюція відносин фашистського режиму з Ватиканом.
4. Специфіка іспанського фашизму. Формування політико-правової системи.
5. Особливості фашизації Португалії. Конституція 1933 р. і створення в Португалії «унітарної корпоративної республіки».
6. Історіографія фашизму. Немарксистська історіографія. Соціально-психологічна школа. Марксистська історіографія.

Рекомендована література:

- Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918-2007): Навч. посіб.–К., 2008. – С.78-114.
- Бессонов Б.Н. Фашизм: идеология, политика. – М., 1985.
- Борман М. Последние записки. – Смоленск, 1993.
- Борзняк А.И. Историки ФРГ о нацизме // Новая и новейшая история – 1997 – № 1.
- Бровко Н.Л. Церковь и Третий Рейх // Новая и новейшая история. – 1991. – № 4.
- Буллок А. Гитлер и Сталин: в 2-х тт. – М., 1993 – Т. 1–2.
- Ватлин А. Германия в ХХ веке. – М., 2005.
- Видеман Ф. Гитлер глазами его адъютанта // Новая и новейшая история. – 1998 – № 5–6.
- Гаджиев К. С. Тоталитаризм как феномен ХХ века // Вопросы философии. – 1992. – № 2.
- Галкина А.А. Германский фашизм. – 2-е изд. – М., 1989.
- Галкина А.А. Западня: рассказ о том, что принес рабочим национал-социализм. – М., 1995.
- Гиббельс Й. Последние записки. – Смоленск, 1993.
- Гейден К. Путь НСДАП. Фюрер и его партия. – М., 2004.
- Германский национал-социализм / Сост. В. Пруссаков. – М., 1994.
- Гизевиус Г. Б. Горит рейхстаг // Новая и новейшая история. – 2002. – № 4.

- Данн О. Нации и национализм в Германии. 1770–1990. – СПб., 2003.
- Есипов В. В. Германский фашизм и культура: Культурно-политологическая деятельность НСДАП в 1929–1939 гг. – М., 1997.
- Замковский В. Германский фашизм – одна из главных форм тоталитаризма. – М., 1994.
- Ширер У. Взлет и падение Третьего Рейха: в 2-х тт. – Т. 1–2. – М., 1991.
- Кейтель В. 12 ступенек на эшафот. – Ростов-на-Дону, 2000.
- Мельков Д. Третий Рейх: практика политического терроризма // Мировая экономика и международные отношения. – 1990. – № 1.
- Моссе Дж. Нацизм и культура. Идеология и культура нацистского социализма. – М., 2003.
- Нольте З. Европейская гражданская война (1917–1945). Национал-социализм и большевизм. – М., 2003.
- Нюрнбергский процесс: Сб. материалов в 8-ми тт. – М., 1987–1999.
- Орлов Б. Политическая культура России и Германии: попытка сравнительного анализа. – М., 1995.
- Патрушев А. И. Германия в XX веке. – М., 2004.
- Пленков О. Ю. Третий Рейх. Нацистское государство. – СПб., 2004.
- Пленков О. Ю. Третий Рейх. Социализм Гитлера. (Очерк истории и идеологии). – СПб., 2004.
- Пономарев М. В., Смирнова С. Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки: Практическое пособие: в 3 ч. – М., 2000 – Ч. 3. С. 173–187.
- Раушнинг Г. Говорит Гитлер. Зверь из бездны. – М., 1993.
- Семиряга М. И. Тюремная империя нацизма и ее крах. – М., 1991.
- Соколов Б. Германская империя: от Бисмарка до Гитлера. – М., 2003.
- Тоталитаризм в Европе XX века. Из истории идеологии, движений, режимов и их преодоления. – М., 1996.
- Ференбах О. Крах и возрождение Германии. Взгляд на европейскую историю XX века. – М., 2001.
- Чернявский Г. И. Большевизм и национал-социализм: сравнительный анализ двух форм тоталитаризма. – Харьков, 1993.
- Шелленберг В. Мемуары. – Минск, 1998.
- Штрассер О. Гитлер и я. – Ростов-на-Дону, 1999.
- Шульце Х. Краткая история Германии. – М., 2004.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА

Лекція 8

Тема 9: Причини, характер, періодизація й історіографія Другої світової війни

(2 год.)

Логіка викладу:

1. Сучасний стан історіографії Другої світової війни. Причини, характер, періодизація війни.
2. Розширення масштабів агресії (1 вересня 1939 – червень 1942 років).
3. Створення антигітлерівської коаліції. Атлантична хартія. Декларація Об'єднаних Націй.
4. Рух Опору в окупованих країнах. Колабораціонізм у Європі.
5. Докорінний перелом у війні. Початок розвалу гітлерівського блоку.

Основні поняття теми:

- Геополітика;
- «Битва за Англію»;
- Дивна війна;
- Ленд-ліз;
- Ремілітаризація;
- Сателіт.
- Антигітлерівська коаліція;
- Другий фронт;
- Колабораціонізм;
- Похід «Бісмарк»;

Л е к ц і я 9

Тема 11: Перемога антигітлерівської коаліції і підсумки Другої світової війни (2 год.)

Логіка викладу:

1. Військовий розгром і крах фашистських режимів.
2. Проблеми повоєнного врегулювання в міжсоюзницьких відносинах.
3. Підсумки Другої світової війни: духовні, економічні, політичні.

Основні поняття теми:

- Атомна дипломатія;
- Доларовий стандарт;
- «Зустріч на Ельбі»;
- Нюрнберзький процес;
- Операція «Оверлод»;
- Репатріація;

С е м і н а р с ь к е з а н я т т я № 6

Тема 10. Країни Європи і США у Другій світовій війні (2 год.)

Зміст семінарського заняття

1. Причини, характер та періодизація Другої світової війни.
2. Радянсько-німецькі угоди 1939 р., їх наслідки та оцінки істориків.

3. «Дивна війна»: історіографічні версії щодо мотивів та наслідків.
4. Активні воєнні дії Німеччини на Західному фронті. Поразка Франції та її причини. Військові дії у Північній Африці. Напад Японії на Перл-Харбор та початок війни на Тихому океані.
5. Створення антигітлерівської коаліції. Декларація Об'єднаних Націй. Проблема «другого фронту» у міжсоюзницьких стосунках.
6. Фашистський «новий порядок» у Європі. Зародження руху Опору в окупованих країнах. Колабораціонізм.

Рекомендована література:

- Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918-2007): Навч. посіб. – К., 2008. – С.164-209.
- Бендик Р. Немецкий менталитет и происхождение двух мировых войн // Первая мировая война. Пролог XX века. – М., 1998.
- Валюжевич А. Как «воевала» Америка против Германии в 1941–1945 гг. // Молодая гвардия. – 1995. – № 7.
- Васильев А. Ф. Был ли Советский Союз готов к войне? // Вопросы истории. – 2005. – №1.
- Велли В., Пензин К. В. Боевые действия на Атлантике в Средиземноморье. – М., 1967.
- Вторая мировая война. Актуальные проблемф. – М., 1995.
- Вторая мировая война. Дискуссии, основные тенденции, результаты исследований: Пер. с нем. / Под ред. В. Михалки. – М., 1997
- Вторая мировая война. Краткая история. – М., 1985.
- Вторая мировая война: Два взгляда. – М., 1995.
- Вторая мировая война: Итоги и уроки. – М., 1985.
- Дискуссионные материалы о коренном переломе во Второй мировой войне // История СССР. – 1985. – № 3; Вопросы истории. – 1987. – № 4; Вопросы истории. – 1988. – № 5.
- Дискуссионные материалы о характере и итогах Второй мировой войны // Новая и новейшая история. – 1988. – № 4, 6; Новая и новейшая история. – 1989. – № 3, 6; Новая и новейшая история. – 1991. – № 3; Новая и новейшая история. – 1995. – № 2; Вопросы истории. – 1988. – № 11; Вопросы истории. – 1989. – № 4; Вопросы истории. – 1995. – № 7; Международная жизнь. – 1995. – № 9; Полис. – 1995. – № 3; Родина. – 1995. – № 5; СМ. – 1995. – № 9; Молодая гвардия. – 1995. – № 9; Государство и право. – 1995. – № 7; США: экономика, политика, идеология. – 1995. – № 10.
- Дискуссионные материалы по истории советско-германских отношений в 1939–1941 гг. // Международная жизнь. – 1990. – № 8; Международная жизнь. – 1991. – № 6–8; Международная жизнь. – 1993. – № 9–10; Новая и новейшая история. – 1989. – № 5; Новая и новейшая история. – 1990. – № 1; Новая и новейшая история. – 1992. – № 1–2; Новая и новейшая история. – 1993. – № 1, 3, 5; Новая и новейшая история. – 1994. – № 2; Новая и новейшая история. – 1996. – № 3; Преподавание истории в школе. – 1992. – № 1/2. Преподавание истории в школе. – 1993. – № 4; Вопросы истории. – 1991. – № 4–5; Вопросы истории. – 1993. – № 6; Вопросы истории. – 1994. – № 4; Отечественная история. – 1991. – № 3; Отечественная история. – 1993. – № 1, 4; Отечественная история. – 1994. – № 3.
- История второй мировой войны 1939–1945: В 12-ти тт. – М., 1973–1976.
- Коваль В.С. Политика и стратегия США во второй мировой войне. – К., 1987.
- Критика основных концепций буржуазной историографии второй мировой войны / П.А. Жилин и др. – М., 1983.
- Лиддел Гарт Б. Вторая мировая война. – М., СПб., 2003.
- Макдональд Ч.-Б. Тяжелое испытание. Американские вооруженные силы на европейском театре военных действий второй мировой войны. – М., 1979.
- Мерцалова А.Н., Мерцалова Л. Сталинизм и война. – М., 1991.
- Мировые войны XX века: В 4-х кн. – Кн. 3,4. – М., 2002.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

Семинарське заняття № 7

Тема 11. Перемога антигітлерівської коаліції і підсумки Другої світової війни

(2 год.)

Зміст семінарського заняття

1. Докорінний перелом у Другій світовій війні. Початок розвалу гітлерівського блоку. Тегеранська конференція і її рішення.
2. Міжнародні наслідки перемог Радянської Армії у 1944 р. Відкриття Другого фронту.
3. Кримська (Ялтинська) конференція та її рішення.Поразка нацистської Німеччини. Закінчення воєнних дій у Європі.
4. Проблеми післявоєнного врегулювання у міжсоюзницьких стосунках СРСР, Великої Британії і США. Конференція у Сан-Франциско. Створення Організації Об'єднаних Націй.
5. Берлінська (Потсдамська) конференція керівників союзних держав та її рішення.
6. Значення Другої світової війни та її підсумки

Рекомендована література:

Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918-2007): Навч. посіб.–К., 2008. – С.210-230.

Вторая мировая война в воспоминаниях У. Черчилля, Шарля де Голля, К. Хелла, У. Леги, Д. Зйзенхауэра / Сост. Е. Я. Трояновская. – М.,1990.

Голубев С. М. За кулисами операции «Оверлорд» // Новая и новейшая история. – 1999. – № 5.

Городецкий Г. СССР и Великобритании после 22 июня 1941 года // Новая и новейшая история. – 1990. – № 5.

Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів. – Ніжин, 2000. – С. 84–93.

Записная книжка маршала Ф. И. Голикова. Советская военная миссия в Англии и США в 1941 году. /Н. Ф. Голикова-Семенцова к читателю. Предисл. Ю. В. Рубцова // Новая и новейшая история. – 2004. – № 2.

Кеннан Дж. Дипломатия Второй мировой войны глазами американского посла в СССР Джорджа Кеннана. – М., 2002.

Крымская (Ялтинская) конференция 1945 г.: Уроки и перспективы. Международный научный симпозиум. Материалы. – Симферополь, 1996.

Мягков М.Ю. Военные ведомства СССР и Англии в 1941 – 1945 годах: союз и противоборство // Новая и новейшая история. – 2004. – № 2.

Мягков М.Ю. И.В. Сталин и У.Черчилль в годы войны. По материалам семинара в Лондоне // Новая и новейшая история. – 2002. – № 4.

- Новые документы внешней политики СССР 22.06.1941 – 1.01.1942 гг. / Предисл. В.С. Лаврова // Новая и новейшая история. – 1999. – № 4.
- От «Барбароссы» до «Терминала»: взгляд с Запада. Сборник документов. – М., 1988.
- Переписка председателя Совета Министров СССР с президентами США и премьер-министром Великобритании во время Великой Отечественной войны: в 2-х тт. – М., 1989.
- Протопопов А.С. История международных отношений и внешней политики России (1648–2000) / А.С.Протопопов, В.М.Козьменко, Н. С.Елманова. – М., 2003
- Ржешевский О. А. Операция «Толстой». Визит У. Черчилля в Москву в октябре 1944 г. // Новая и новейшая история. – 2003. – № 5–6.
- Робертс Дж. Сферы влияния и советская внешняя политика в 1939–1945 гг.: идеология, расчет и импровизация // Новая и новейшая история. – 2001. – № 5.
- Советский Союз на международных конференциях периода Великой Отечественной войны. 1941–1945 гг. – Сб. док.: в 6-ти тт. – М., 1978–1984. – Т. 1–6.
- Советско-американские отношения во время Великой Отечественной войны. Документы и материалы. В 2-х т. – М., 1984.
- Советско-английские отношения во время Великой Отечественной войны. Документы и материалы: В 2-х т. – М., 1983.
- Тегеран – Ялта – Потсдам. Сборник документов. – М., 1967.
- Титков А. Союзники-соперники: К истории антигерманского союза СССР с США и Великобританией в 1941–1945 гг. // Советская внешняя политика, 1917–1945. Поиски новых подходов. – М., 1992.
- Черчилль У. Вторая мировая война: в 2-х кн. – Мн., 2002.
- Язькова А.А. Восточная Европа в политике СССР и США (1944–1945 гг.) // Новая и новейшая история. – 1991. – № 3.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

II СЕМЕСТР

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Світ у другій половині XX ст.: загальні тенденції розвитку

Л е к ц і я 1

Тема 1: Біполярність світу у другій половині XX ст.

(2 год.)

1. Причини і історіографія «Холодної війни».
2. Створення антагоністичних військових блоків (НАТО та Варшавський договір).
3. Європейські інтеграційні процеси у другій половині XX ст.
4. Регіональні інтеграційні об'єднання.

Основні поняття теми:

- «Доктрина Брежнева»;
- «Доктрина Никсона»;
- «Залізна завіса»;
- «Зелена Європа»;
- «римські протоколи»;
- Суецька авантюра;

Л е к ц і я 2

Тема 2: Міжнародні відносини у другій половині XX ст.

(4 год.)

1. Німецьке питання у другій половині XX ст.
2. Крах колоніальної системи.
3. Атомна дипломатія та гонка озброєнь як чинники міжнародних відносин в умовах «холодної війни».
4. «Перебудова» в СРСР і «нове політичне мислення». Закінчення «холодної війни».

Основні поняття теми:

- Арабо-ізраїльський конфлікт;
- «Доктрина Трумена»;
- «Деголлевський фактор»;
- Карибська криза;
- Кипрська проблема;
- Рух неприєднання.

Л е к ц і я 3

Тема 3: Суспільно-політичні рухи у другій половині XX ст.

(2 год.)

1. Еволюція ліберальної і консервативної ідеології після Другої світової війни.
2. Масові демократичні і національно-визвольні рухи (антивоєнний рух, фемінізм, молодіжний рух, «грінпіс»).
3. Робітничий рух і діяльність профспілок.

4. Комуністична експансія в світі у другій половині ХХ ст.
5. Неофашизм і ультраправі після Другої світової війни.

Основні поняття теми:

- «Нові ліві»;
- Фемінізм;
- Грінпіс;
- Зелені;
- Єврокомунізм;
- «Соціалізм з людським обличчям»;
- Маоїзм;

Семінарське заняття № 1

Тема 1. Біполярність світу у другій половині ХХ ст.
(2 год.)

Зміст семінарського заняття

1. Формування обрисів біполярного світу після Другої світової війни. Утворення військово-політичних блоків на чолі з США і СРСР.
2. «Холодна війна» і військові регіональні конфлікти. Війна в Кореї. Війна у В'єтнамі. Війна в Афганістані.
3. Ера «атомної дипломатії» та гонки озброєнь. Карибська криза.
4. Процес європейської інтеграції у другій половині ХХ ст.

Рекомендована література:

- Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918-2007): Навч. посіб.-К., 2008. – С.290-320.
- Арах М. Европейский Союз: Видение политического объединения. – М., 1998.
- Белецкий В. Н. За столом переговоров. Обсуждение германских дел на послевоенных международных совещаниях и встречах. – М., 1979.
- Бетхер В. Маастрихтский договор о будущем Европы. – М., 1994.
- Бжезинский З. Великая шахматная доска: Господство Америки и его геостратегические императивы: Пер. с англ. – М., 1998.
- Брант В. Воспоминания. – М., 1991.
- Галкин А.А., Мельников Д.Е. СССР, западные державы и германский вопрос (1945–1965). – М., 1966.
- Германский вопрос в 1945–1990-х гг. – К., 1991.
- Гобсбаум Е. Вік екстремізму: Коротка історія ХХ ст. (1914– 1991) / Пер. з англ. – К., 2001.
- Даллес А. О политике // Вопросы истории. – 1998. – № 4.
- Добрынин А.Ф. Сугубо доверительно. Посол в Вашингтоне при шести президентах США (1962–1986). – М., 1996.
- Договоры, учреждающие Европейское сообщество. – М., 1994.
- Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів: Пер. з франц. – К., 1995.
- Европа: новое начало: декларация Шумана // 1950–1990 гг. Европа и проблема расширения. – М., 1994.
- Европейский Союз: Документы Европейского Союза. – М., 1994. – Т. 1–3.
- Единая Европа: идея и практика. – М., 1994.
- Единый Европейский акт. Договор о Европейском Союзе. – М., 1994.
- Ефимов Н.Н., Фролов В.С. Карибский кризис 1962 года (новые данные) // Вопросы истории. – 2005. – №10.

- Журкин В.В. США и международные политические кризисы. – М., 1975.
 История европейской интеграции. 1945–1994. – М., 1995.
 Карягин В. В. Берлин. Впечатления приезжего // Международная жизнь. – 1997. – № 3.
 Карягин В. В. Берлин: от железного занавеса до берлинской стены // Международная жизнь. – 1991. – № 4–8.
 Киссинджер Г. Дипломатия. – М., 1997.
 Коваль К.И. Последний свидетель. Германская карта в «холодной войне». – М., 1997.
 Круглый стол: Карибский кризис – важнейшие уроки истории // Латинская Америка. – 1988. – № 1.
 Лавренов С.Я., Попов И.М. Советский Союз в локальных войнах и конфликтах. – М., 2003.
 Лечуга К. В центре бури: Фидель Кастро, Н. С. Хрущев, Дж. Ф. Кеннеди и ракетный кризис. – М., 1995.
 Локальные войны XX в. и СССР // История СССР. – 1992. – № 4; 1993. – №3.
 Маастрихтский договор. – М., 1994.
 Международное право в документах / Сост. Н.Т. Блатова. – М., 1982.
 Международное публичное право: Сборник документов. – М., 1996. – Т. 1–2.
 Олимпиаев А.Ю. Ближний и Средний Восток: актуальные проблемы международных отношений: Монография. – М., 2004.
 Основные сведения об Организации Объединенных Наций. – М., 1995.
 Региональные и локальные конфликты: история и современность. – М., 1989.
 Робертс Ф. Сталин, Хрущев и берлинские кризисы // Международная жизнь. – 1991. – №10.
 Сиджански Д. Федералистское будущее Европы: От Европейского сообщества до Европейского Союза. – М., 1998.
 Советская внешняя политика в годы «холодной войны»: Новое прочтение. – М., 1995.
 1992 год: новые контуры Западной Европы / Отв. ред. В. А. Мартынов. – М., 1992.
 Филитов А.М. Германский вопрос: от раскола к объединению. – М., 1993
 Холодная война. 1945–1963 гг. Историческая ретроспектива: Сб. статей./ Отв. ред Н.И. Егорова, А. О. Чубарьян. – М., 2003.
 Шемятенков В. Г. Европейская интеграция. Учебное пособие. – М., 2003.
 Штраус Ф. И. Воспоминания. – М., 1991.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

Семінарське заняття № 2

Тема 2. Міжнародні відносини у другій половині ХХ ст.
(2 год.)

Зміст семінарського заняття

1. Німецьке питання як чинник загострення міжнародних відносин. Перша Берлінська криза. Розкол Німеччини і утворення ФРН і НДР.
2. Криза колоніальної системи у другій половині ХХ ст. Рух неприєднання і його роль у світі.
3. Розрядка міжнародної напруженості 1970-х років. Нова східна політика В. Бранта та її наслідки. Америко-радянські відносини.
4. «Перебудова» в СРСР і «нове політичне мислення». Договори й угоди зі скорочення озброєнь. Закінчення «холодної війни»

Рекомендована література:

- Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918-2007): Навч. посіб.-К., 2008. – С.290-310.
- Белецкий В.Н. За столом переговоров. Обсуждение германских дел на послевоенных международных совещаниях и встречах. – М., 1979.
- Бжезинский З. Великая шахматная доска: Господство Америки и его геостратегические императивы: Пер. с англ. – М., 1998.
- Галкин А.А., Мельников Д.Е. СССР, западные державы и германский вопрос (1945–1965). – М., 1966.
- Германский вопрос в 1945–1990-х гг. – К., 1991.
- Гобсбаум Е. Вік екстремізму: Коротка історія ХХ ст. (1914– 1991) / Пер. з англ. – К., 2001.
- Даллес А. О политике // Вопросы истории. – 1998. – № 4.
- Добрынин А. Ф. Сугубо доверительно. Посол в Вашингтоне при шести президентах США (1962–1986). – М., 1996.
- Дюрозель Ж-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів: Пер. з франц. – К, 1995.
- Ефимов Н.Н., Фролов В.С. Карибский кризис 1962 года (новые данные) // Вопросы истории. – 2005. – №10.
- Журкин В.В. США и международные политические кризисы. – М., 1975.
- Карягин В.В. Берлин. Впечатления приезжего // Международная жизнь. – 1997. – № 3.
- Карягин В.В. Берлин: от железного занавеса до берлинской стены // Международная жизнь. – 1991. – № 4–8.
- Киссинджер Г. Дипломатия. – М., 1997.
- Коваль К.И. Последний свидетель. Германская карта в «холодной войне». – М., 1997.
- Круглый стол: Карибский кризис – важнейшие уроки истории // Латинская Америка. – 1988. – № 1.
- Лавренов С.Я., Попов И. М. Советский Союз в локальных войнах и конфликтах. – М., 2003.
- Лечуга К. В центре бури: Фидель Кастро, Н. С. Хрущев, Дж. Ф. Кеннеди и ракетный кризис. – М., 1995.
- Локальные войны ХХ в. и СССР // История СССР. – 1992. – № 4; 1993. – №3.
- Международное право в документах / Сост. Н.Т. Блатова. – М., 1982.
- Международное публичное право: Сборник документов. – М., 1996. – Т. 1–2.
- Олимпиев А.Ю. Ближний и Средний Восток: актуальные проблемы международных отношений: Монография. – М., 2004.
- Основные сведения об Организации Объединенных Наций. – М., 1995.
- Региональные и локальные конфликты: история и современность. – М., 1989.
- Робертс Ф. Сталин, Хрущев и берлинские кризисы // Международная жизнь. – 1991. – №10.
- Советская внешняя политика в годы «холодной войны»: Новое прочтение. – М., 1995.
- Филитова А. М. Германский вопрос: от раскола к объединению. – М., 1993
- Холодная война. 1945–1963 гг. Историческая ретроспектива: Сб. статей./ Отв. ред Н. И. Егорова, А. О. Чубарьян. – М., 2003.
- Штраус Ф. И. Воспоминания. – М., 1991.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

Семінарське заняття № 3

Тема 3. Суспільно-політичні рухи у другій половині ХХ ст.
(2 год.)

Зміст семінарського заняття

1. Еволюція ліберальної і консервативної ідеологій після Другої світової війни. Теорія плюралістичної демократії. Християнська демократія.
2. Неоконсерватизм як політична філософія становлення постіндустріального суспільства.
3. Масові демократичні рухи другої половини ХХ ст.: національні, расово-етнічні, молодіжні, антивоєнні, жіночі, екологічні.
4. Соціалістичний і комуністичний рухи другої половини ХХ ст.
5. Активізація праворадикальних рухів: неофашизм та ультраправі.

Рекомендована література:

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

Змістовий модуль II.

Трансформації індустріальної цивілізації після Другої світової війни

Лекція 5

Тема 5: Країни Європи і Америки в період повоєнної реконструкції
(2 год.)

1. Специфіка повоєнної реконструкції в країнах Західної Європи і США.
2. Внутрішня і зовнішня політика повоєнних урядів в Англії.
3. Франція в умовах Четвертої республіки.
4. Італія після Другої світової війни.
5. «Ера Аденауера» в Німеччині.

Основні поняття теми:

- «Атлантична солідарність»;
- «Ера Аденауера»
- Італійське економічне диво
- План Маршалла;
- Неоконсерватизм;
- «Справедливий курс» Трумена;
- «Спільний ринок».

Лекція 7

Тема 6: Країни Європи і Америки в умовах НТР і «держави добробуту»
(4 год.)

1. Науково-технічна революція як чинник радикальних суспільних змін.

2. Економічна стратегія провідних країн в умовах «держави загального добробуту».
3. Масові рухи соціального протесту. «Червоний травень» 1968 р.
4. Тенденції соціально-економічного розвитку країн Заходу у 1970-1980-х рр.

Основні поняття теми:

- Голлізм;
- «Держава загального добробуту»;
- Доктрина Хальштейна;
- Епоха Міттерана;
- Крива Філіпса;
- Науково-технічна революція;
- Ноу-хау;
- «Рейганоміка»;
- «Спекотна осінь»;
- «Тетчеризм».

Лекція 8

Тема 9: Країни реального соціалізму в умовах боротьби двох систем (2 год.)

1. Побудови основ соціалізму у Східній Європі.
2. Диференціація моделі «реального соціалізму» в 1960-х рр.
3. Країни соцтабору в умовах «застою».
4. Криза східноєвропейського соціалізму у 1980-х рр.

Основні поняття теми:

- «Геронтократія»;
- «Консервативний соціалізм»;
- Празька весна;
- Подвійна свідомість;
- Самоврядний соціалізм»;

Семінарське заняття № 4

Тема 5. Країни Європи і Америки в період повоєнної реконструкції (2 год.)

Зміст семінарського заняття

1. Економічне і геополітичне лідерство США у повоєнному світі. План Маршалла.
2. «Тріумф і трагедія» післявоєнної Великої Британії.
3. Становище Франції в умовах Четвертої республіки.
4. Повоєнні зміни в Італії: політичні і соціально-економічні аспекти.
5. Німеччина в умовах окупації переможців. Доктрина «соціального ринкового господарства». Л. Ерхард і німецьке економічне диво.

Рекомендована література:

Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918-2007): Навч. посіб.-К., 2008. – С.334-429.
Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів. – Ніжин, 2000. – С. 93–102.

- Актуальные проблемы ФРГ. – М., 1990.
- Ахалкаци Д. С. Берлинский кризис 1948 г. в советско-американских отношениях // США: экономика, политика, идеология. – 1991. – № 8.
- Ахтамзян А.А. ФРГ в конце XX века // Новая и новейшая история. – 1999. – № 4.
- Ватлин А. Германия в XX веке. – М., 2005.
- Висков С.И. Союзники и «германский вопрос». – М., 1990.
- Германский вопрос в 1945–1990 гг. – К., 1991.
- Данн О. Нации и национализм в Германии. 1770–1990. – СПб., 2003.
- Ежов В. Д. Конрад Аденауэр – немец четырех эпох. – М., 2003
- Западноевропейские страны: Особенности социально-экономических моделей / Отв. ред В.П. Гутник. – М., 2002.
- Карягин В.В. Берлин: от железного занавеса до бетонной стены // Международная жизнь. – 1991. – № 4–8.
- Максимычев И. Ф. О воссоединении Германии // Международная жизнь. – 1993. – № 7.
- Мейер Г. Германия – одно государство, две политические культуры // Вестник МГУ. – Сер. 12. Социально-политические исследования. – 1994. – № 4.
- Мурашов М.А. У истоков политической системы ФРГ. Франкфуртские документы и их обсуждение в июле 1948 г. // Вестник Московского университета. – 2004. – № 1.
- Наринский М.М. Берлинский кризис (1948–1949 гг.). Новые документы из российских архивов // Новая и новейшая история. – 1995. – № 3.
- Наринский М. М. История международных отношений, 1945– 1975. Учебное пособие. – М., 2004.
- Патрушев А.И. Германия в XX веке. – М., 2004.
- Политика и власть в Западной Европе XX века. – М., 2000.
- Робертс Дж. Сферы влияния и советская внешняя политика в 1939–1945 гг.: идеология, расчет и импровизация. // Новая и новейшая история. – 2001 – № 5.
- Робертс Ф. Сталин, Хрущев и берлинские кризисы // Международная жизнь. – 1991. – № 10.
- Секретная телеграмма И. Сталина Эйзенхауэру накануне битвы за Берлин // Новая и новейшая история. – 2000. – № 3.
- Семиряга М.И. Как мы управляли Германией. – М., 1995.
- Титков А.З. Союзники-соперники: К истории антигерманского союза СССР с США и Великобританией в 1941–1945 гг. // Советская внешняя политика 1917–1945. Поиски новых подходов. – М., 1992.
- Уильямс Ч. Аденауэр. Отец новой Германии. – М., 2002.
- Филитов А. М. СССР и германский вопрос 1941 –1949. Документы из Архива внешней политики МИД России // Новая и новейшая история. – 2000 – № 4.
- Штраус Ф. Й. Воспоминания. – М., 1991.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

Семінарське заняття № 5

Тема б. Країни Європи і Америки в умовах НТР, «держави добробуту» і постіндустріального суспільства

(4 год.)

Зміст семінарського заняття

1. Вплив НТР на структуру західного суспільства.
2. «Ера демократів» у США. Політика «нових рубежів» Дж. Кеннеді. Програма «великого суспільства» Л. Джонсона. США у 1969–1980 рр. «Ера республіканців» (1981–1992).
3. Політична практика «держави добробуту» у Великій Британії. «Тетчеризм».
4. Соціально-економічний розвиток ФРН. «Ера Аденауера» (1949–1963). Уряд Л. Ерхарда. «Велика коаліція» і контури постіндустріального суспільства.
5. Внутрішня і зовнішня політика в умовах П'ятої республіки у Франції. Особистість Шарля де Голля. Жіскардизм і доктрина «передового ліберального суспільства». «Епоха Міттерана». «Феномен Ле Пена».
6. Італія в умовах НТР. Внутрішньополітична практика лівоцентристських урядів А. Моро в 1960-х рр. Діяльність уряду Дж. Андреотті. Політика уряду Б. Краксі. Крах Першої республіки.

Рекомендована література:

- Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918-2007): Навч. посіб. – К., 2008. – С.334-429.
- Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів. – Ніжин, 2000. – С. 103–105.
- Ардан Ф. Франция: государственная система. – М., 1994.
- Арзаканян М.Ц. Де Голль и голлисты на пути к власти. – М., 1990
- Баранов О. Н. Италия после холодной войны: от «средней державы» к «миру протагонистов». – М., 2002.
- Британский электорат: концепции «упадка двухпартийности». – М., 1987.
- Горбик В.А. Консервативная и либеральная партии в политической системе послевоенной Англии. – К., 1977.
- Грибин Н. П. Трагедия Ольстера. – М., 1989.
- Западноевропейские страны: Особенности социально-экономических моделей / Отв. ред. В.П.Гутник. – М., 2002.
- Кандреев К.К. Великобритания–США: конец 80-х – начало 90-х годов. – М., 1991.
- Кейган Р. О рае и силе: Америка и Европа в новом мировом порядке. – М., 2004.
- Консерватори у власти: опыт Великобритании. – М., 1992.
- Лопухов Б. Р. Эволюция буржуазной власти в Италии. Первая половина XX в. – М., 1986.
- Молчанов Н. Де Голль. – М., 2003.
- Новиков Г.Н. Голлизм после де Голля: идейная и социально-политическая эволюция. – М., 1981.
- Новиков Г.Н. Де Голль, голлисты и голлизм // Новая и новейшая история. – 1990. – № 3.
- Политика и власть в Западной Европе XX века. – М., 2000.
- Политика и общество во Франции. – М., 1993.
- Политическая культура: теория и национальные модели. – М., 1994.
- Сироткин В.Г. История Франции: Пятая республика. – М., 1989.
- Смирнов В.П. Франция в XX веке. – М., 2001.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

Семінарське заняття № 6

Тема 7. Країни реального соціалізму в умовах боротьби двох систем
(2 год.)

Зміст семінарського заняття

1. Оформлення прорадянських режимів у Східній Європі.
2. Суспільно-політична криза в країнах соцтабору у 1953-1956 рр. Масові виступи в НДР у 1953 р. Політична криза 1956 р. у Польщі. Події 1956 р. в Угорщині.
3. Східноєвропейський соціалізм як суспільна модель. «Соціалізм з людським обличчям». «Самоврядний соціалізм» у Югославії. Й. Броз Тіто. НДР: соціалізм в епоху Ульбрихта.
4. «Доктрина Брежнєва» як чинник суспільної кризи в країнах соцтабору. Країни реального соціалізму в умовах «перебудови» М. Горбачова.

Рекомендована література:

- Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918-2007): Навч. посіб.-К., 2008. – С.440-470.
- Бекеш Ч., Рейнер Я., Мисюревич О. Венгерская революция 1956 года // Россия и современный мир. – 1997. – № 4.
- Венгрия 1956 года. Очерки истории кризиса. – М., 1993.
- Восточноевропейский социализм: становление режима, попытки его модификации, причины краха. – М., 1992.
- Гибианский Л.А. Н.С.Хрущев, Й. Броз Тито и венгерский кризис 1956 г.// Новая и новейшая история. – 1999. – № 1.
- Желицки Б.Й. Венгрия, 1956: эволюция оценок историков // Новая и новейшая история. – 1992. – № 3.
- Желицки В.Й. Элита партийной власти о характере и содержании событий 1956 г. в Венгрии // Славяноведение. – 1996. – № 4.
- Как решались «вопросы Венгрии» (1956 г.) // Исторический архив. – 1996. – № 2.
- Мусатов В. Л. Кем был Имре Надь: путь из сексетов в национальные герои // Новое время. – 1993. – № 19.
- Мусатов В.Л. Предвестники бури. Политические кризисы в Восточной Европе (1956–1981). – М., 1996.
- Мусатов В.Л. СССР и венгерские события 1956 г.: новые архивные материалы. // Новая и новейшая история. – 1993. – № 1.
- Мусатов В.Л. Трагедия Имре Надя // Новая и новейшая история.–1994.–№ 1.
- Пронько В.А. Угорщина: Трагедія 1956 р. // Український історичний журнал. – 1997. – № 5.
- Стыкалин А.С., Орехова Е.Д. Венгерские события 1956 года и позиция руководства СССР (по материалам Центра хранения современной документации (ЦДСД) в Москве) // Славяноведение. – 1994. – №3.
- Стыкалин А.С. Об одном из свидетельств о Венгерской революции 1956 года / В.А. Крючков и его воспоминания // Славяноведение. – 1998. – № 4.
- Тенца. Будапешт, 1956 // Новое время. – 1991. – № 35–36.
- Холлош З., Лайтан В. «Холодная война против Венгрии» 1956 г. – М. – 1985.
- Что произошло в Венгрии? (1956 г.) // Молодая гвардия. – 1994. – №1.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

**Змістовий модуль III.
Постіндустріальне суспільство Заходу на межі тисячоліть**

Лекція 9

Тема 10: Сучасний етап європейської інтеграції
(2 год.)

1. Підсумки євроінтеграційного процесу 1950-1970-х рр.
2. Трансформація ЄЕС у Європейський союз.
3. Проблеми розширення Європейського співтовариства на межі тисячоліть.
4. Соціально-економічний розвиток ЄС.

Основні поняття теми:

- Глобалістика;
- Інформаційне суспільство;
- Маастрихтський договір;
- Монетаризм;
- Неоконсерватизм;
- Ямайська валютна система;

Лекція 10

Тема 11: Проблеми постсоціалістичного розвитку країн на межі тисячоліть
(2 год.)

1. Крах комуністичних режимів у Східній Європі.
2. Динаміка постсоціалістичних перетворень у 1990-ті рр.
3. Східна Європа у світовій політиці на межі тисячоліть.

Основні поняття теми:

- Демократизація;
- Єврокомунізм;
- Інформаційні технології.

Лекція 11

Тема 12: Система міжнародних відносин в умовах
формування багатополюсності світу (4 год.)

1. Глобалізація як фактор світової політики.
2. Регіональні конфлікти в системі міжнародних відносин.
3. Міжнародний тероризм.
4. Суперечності і перспективи розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі.

Основні поняття теми:

- Вестернізація;
- Індекс Доу-Джонса;

Семинарське заняття № 7

Тема 9. Проблеми розвитку провідних країн на межі тисячоліть
(2 год.)

Зміст семінарського заняття

1. Б. Клінтон: «Американцям потрібні зміни!» Внутрішня і зовнішня політика республіканської адміністрації Дж. Буша-молодшого на початку ХХІ ст. Виборча кампанія 2008 р. і прихід до влади демократів.
2. Об'єднана Німеччина в новій Європі.
3. Період правління нових лейбористів у Великій Британії.
4. Франція наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.
5. Італія на початку ХХІ ст.
6. Уряди Народної партії (1996 - 2004) в Іспанії. Розвиток Іспанії на початку ХХІ ст.
7. Культурна парадигма ХХІ ст. Сучасні етносоціальні процеси. Універсальний спосіб життя і культурний націоналізм. Модель мультикультурного суспільства.

Рекомендована література:

- Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918-2007): Навч. посіб.-К., 2008. – С.321–333.
- Авен П.О. Экономическая реформа (в странах Восточной Европы): основные модели и последствия осуществления // Экономика и математические методы. – 1991. – Т. 27. – Вып. 3.
- Аграрная политика в странах Центральной, Юго-Восточной Европы и Азии: современные тенденции. – М., 1997
- Арутюнян Ю.В. О трансформации социальной структуры постсоветских наций // Социс. – 1998. – № 4
- Бабосов Е.М. Влияние цивилизационно-культурной трансформации посттоталитарного общества на противоречивость национальной идентификации // Трансформация цивилизационно-культурного пространства бывшего СССР (тенденции, прогнозы). – М., 1994.
- Балканы: между прошлым и будущим. – М., 1995.
- Бальцерович Л. Хорошие и плохие образцы (Польша) // Звезда. – 1996. – № 5.
- Бейсенов С.Д., Мухамдетов Т.И. Общие корни проблемы (Занятость и безработица в постсоциалистических странах) // Экономика и организация производства. – 1993. – № 3
- Бибо И. Нищета духа малых восточноевропейских государств // Экономика и организация промышленного производства. – 1992. – № 4.
- Богомолов О.Т. Восточная Европа после социализма // Вестник РАН. – 1993. – № 49.
- Богомолов О.Т. Россия и страны Центральной и Восточной Европы // Россия и современный мир. – 1996. – № 2.
- Богомолов О.Т., Глинкина С.П. Первые уроки экономической трансформации в странах Центральной и Восточной Европы 90-х гг. // Новая и новейшая история. – 1997. – № 3.
- Ботяновский А.С. Боснийский узел // Международная жизнь. – 1996. – № 1.
- Бошик Ю. Переходные процессы в Центральной и Восточной Европе // Проблемы теории и практики управления. – 1993. – № 4.
- Брагин Ю. А. Распад Югославии. Предпосылки трагедии // Международная жизнь. – 1995. – № 4/5.
- Бредова В.М. Инфляция и доходы населения в Восточной Европе // Мировая экономика и международные отношения. – 1993. – № 4.
- Бредова В.М. Экономика стран Восточной Европы в 1994-1995 гг. // Мировая экономика и международные отношения. – 1996. – № 3.
- Бутенко А.П. Особенности крушения тоталитаризма коммунистически цветов // Общественные науки и современность. – 1995. – № 5.

- Бутенко А.П. От тоталитаризма к демократии: общее и специфическое / Социально-политический журнал. – 1996. – № 3; 1995. – № 6.
- Бухарин Н.И. Политическая трансформация в Восточной Европе // Вестник МГУ. – Сер. 18. Социология и политология. – 1995. – № 2.
- Вайнштейн Г. Посткоммунистическое развитие глазами западной политологии // Мировая экономика и международные отношения.– 1997. – № 8-9.
- Варламова Н.В. Посттоталитаризм: проблемы теории // Политические проблемы теории государства. – М., 1993.
- Визоевич З. Возвращение социализма (о политических процессах в постсоветских обществах) // Социс. – 1996. – № 4-5.
- Волков В.К. Трагедия Югославии //Новая и новейшая история. – 1994. – № 4/5; Осмысление истории. – М., 1996.
- Волков В.К. Этнократия – непревзойденный феномен посттоталитарного мира // Полис. – 1993. – № 2.
- Восточная Европа на новом пути (хроника событий, документы, комментарии). – М., 1994.
- Восточная Европа: контуры посткоммунистической модели. – М., 1992.
- Восточноевропейские страны: 90-е годы. – М., 1992. – Вып. 1-2.
- Вуячич В. СССР и Югославия: причины распада // Этнографическое обозрение. – 1993. – № 1.
- Высоцкая Н.И. От авторитаризма к демократии: многообразие переходных форм. – М., 1993.
- Гавел В. Заочный допрос. – М., 1991.
- Геополитика югославского конфликта // Дугин А. Основы геополитики. – М., 1997.
- Гозман Л.Я., Эткин А.М. Люди и власть: от тоталитаризма к демократии // В человеческом измерении. – М., 1989.
- Грибков А.И. Судьба Варшавского договора. – М., 1998.
- Гусаков М.Г. Югославский конфликт «от Адама» // Открытая политика. – 1995. – № 8.
- Гуськова Е.Ю. Урегулирование на Балканах (мирные планы 1991-1995 гг.). – М., 1998.
- Дарендорф Р. После 1989: Мораль, революция и гражданское общество: Размышления о революции в Европе. – М., 1998.
- Денежные реформы в посткоммунистических странах. – М., 1995
- Домбровский М. Семь лет движения Польши к рынку // Открытая политика. – 1997. – №1-2.
- Дука А.В. О плюралистических тенденциях в посттоталитарном обществе // Политический плюрализм: история и современные проблемы. –СПб., 1992.
- Евстигнеева Л.П., Евстигнеев Р.-Н. Постсоциалистическая трансформация в контексте современных экономических теорий. – М., 1997.
- Забелин А.В. От коммунистической утопии к рыночной // Кентавр. –1994. – № 3.
- Завялов С. Аграрные реформы в странах Европы // Межд. с.-х. журнал. – 1994. – № 2.
- Задорожнюк Э.Г. Любовью или железом достигается единение общества (распад Чехословакии) // Вестник РАН. – 1993. – № 12. – Т. 63.
- Инджикян Р. Восточноевропейские рыночные реформы в оценках экспертов ООН // МЭМО. – 1996. – № 5.
- Иноземцев В. Проблемы постсоциалистической экономики // Свободная мысль. –1997. – № 6.
- Тлинкина С.П. Наши дискуссии и опыт Центральной Европы (экономические реформы) // Свободная мысль.– 1995. – № 7.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії

Семінарське заняття № 8

Тема 10. Система міжнародних відносин в умовах формування багатополюсності світу
(2 год.)

Зміст семінарського заняття

1. Кінець біполярності світу. Зростання ролі США як єдиної світової наддержави.
2. Розширення ЄС і НАТО на Схід. Глобалізація як чинник світової політики.
3. Проблема міжнародного тероризму. Події 11 вересня 2001 р. у США. «Ісламський фактор» у сучасній світовій політиці.
4. Регіональні конфлікти і спроби їх подолання. «Буря в пустелі». Війна в колишній Югославії і втручання НАТО. Війна США в Афганістані. Іракська криза.
5. ООН в умовах трансформації системи міжнародних відносин.
6. Суперечності і перспективи розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі.

Рекомендована література:

- XX век: основные проблемы и тенденции международных отношений. – М., 1992.
- Александров И. Планы США по обеспечению безопасности новых членов НАТО // Зарубежное военное обозрение. – 1997. – № 5.
- Балканы: между прошлым и будущим. – М., 1995.
- Бешлосс М., Тэлботт С. На самом высшем уровне. Закулисная история окончания «холодной войны». – М., 1994.
- Версаль и новая Восточная Европа. – М., 1996.
- Внешнеполитическая стратегия администрации Буша: подходы к урегулированию региональных проблем. – М., 1991.
- Гаджиев К. С. Геополитика. – М., 1998.
- Гаджиев К.С. О природе конфликтов и войн в современном мире // Вопросы философии. – 1997. – № 6.
- Глисон Г. Открытый мир: Международные отношения и мировой рынок. – Екатеринбург, 1997.
- Гранин Ю.Д. США: «империя», избежавшая краха // Свободная мысль. – 1996. – № 12.
- Киссинджер Г. Дипломатия. – М., 1997.
- Кобринская И. Россия – Центральная Европа – НАТО. – М., 1995.
- Международные организации. – М., 1994.
- Мир не должен упустить исторического шанса. Летопись внешней политики СССР. 1985–1988. – М., 1989.
- Михайлов М. Уроки Югославии // Дружба народов. – 1995. – № 3.
- Михеев В.С. США, Франция и европейская безопасность (1958–1992 гг.) – М., 1993.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання: опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступу, письмової роботи, участі у дискусії

Аудиторні завдання: виступ, участь у дискусії.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Новітня історія країн Європи і Америки»

VII семестр

Разом: 90 год. З них: лекції (20 год.), семінарські заняття (14 год.), індивідуальна робота (6 год.), самостійна робота (45 год.), підсумковий контроль - ПМК (5 год.)

Тиждень	I	II	III	IV	VI	VII	VIII	IX	X
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III		
Назва модуля	Світ між двома світовими війнами: загальні тенденції розвитку			Країни Європи і Америки у 1918–1939 рр.: особливості соціально-економічного і політичного розвитку			Друга світова війна		
Кількість балів за модуль	77 б.			91 б.			134 б.		
Лекції	1	2	3	5	6	7	9	10	11
Лекції (теми, бали)	Вступ. Новітня історія країн Європи і Америки: особливості навчального курсу.	Міжнародні відносини між двома світовими війнами	Суспільно-політичні рухи у 1918–1945 рр.	Індустріальні країни Європи і Америки у період повенної нестабільності і стабілізації (1924–1929 рр.)	Світова економічна криза (1929–1933 рр. пошуки шляхів виходу з неї)	Фашистські режими в Європі в 30-ті XX ст.	Причини, характер, періодизація й історіографія Другої світової війни	Країни Європи і США у Другій світовій війні	Перемога антигітлерівської коаліції підсумки Другої світової війни
Семінарські заняття (теми, бали)		Міжнародні відносини між двома світовими війнами (20)	Суспільно-політичні рухи у 1918–1945 рр. (20)	Індустріальні країни Європи і Америки у період повенної нестабільності і стабілізації (1924–1929 рр.) (10)	Світова економічна криза (1929–1933 рр. пошуки шляхів виходу з неї) (10)	Фашистські режими в Європі в 30-ті XX ст. (20)	Причини, характер, періодизація й історіографія Другої світової війни (10)	Країни Європи і США у Другій світовій війні (10)	Перемога антигітлерівської коаліції підсумки Другої світової війни (10)
Самостійна робота (бали)	(4) Наука і культура країн Європи і Америки між двома світовими війнами 15			(8) Країни Латинської Америки між двома світовими війнами 20			15		
ІНДЗ (бали)	30								
Види поточного контролю	контр. робота 25			контр. робота 25			контр. робота 25		
Підсумковий контроль (вид, бали)	Колоквіум за опрацьованими фаховими джерелами і захист творчої роботи (есе) 20								

Навчально-методична карта дисципліни «Новітня історія країн Європи і Америки»

VIII семестр

Разом: 144 год. З них: лекції (24 год.), семінарські заняття (18 год.), індивідуальна робота (6 год.), самостійна робота (54 год.), підсумковий контроль - ПМК (6 год.), семестровий контроль – 36 год.

Тиждень	I	II	III	IV	VI	VII	VIII	IX	X
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III		
Назва модуля	Світ у другій половині XX ст.: загальні тенденції розвитку			Трансформації індустріальної цивілізації після Другої світової війни			Постіндустріальне суспільство Заходу на межі тисячоліть		
Кількість балів за модуль	92 б.			148 б.			66 б.		
Лекції	1	2	3	5	6	7	8	10	11
Лекції (теми, бали)	Біполярність світу у другій половині XX ст.			Країни Європи і Америки в період повенної реконструкції			Країни реального соціалізму в умовах боротьби двох систем		
Семінарські заняття (теми, бали)	Міжнародні відносини у другій половині XX ст.			Країни Європи і Америки в умовах «держави добробуту»			Сучасний етап європейської інтеграції		
Самостійна робота (бали)	15			20			15		
ІНДЗ (бали)	15			30			15		
Види поточного контролю	контр. робота 25			контр. робота 25			контр. робота 25		
Підсумковий контроль (вид, бали)	Іспит 40								

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

VII семестр

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Світ між двома світовими війнами: загальні тенденції розвитку			
Вступ. Новітня історія країн Європи і Америки: особливості навчального курсу (2 год.)	включення до підсумкового контролю	2	I
Міжнародні відносини між двома світовими війнами (6 год.)	включення до підсумкового контролю	3	II
Суспільно-політичні рухи у 1918–1945 рр. (6 год.)	включення до підсумкового контролю	5	III
Наука і культура країн Європи і Америки між двома світовими війнами (8 год.)	Захист доповіді	5	IV
Змістовий модуль II. Країни Європи і Америки у 1918–1939 рр.: особливості соціально-економічного і політичного розвитку			
Індустріальні країни Європи і Америки у період повоєнної нестабільності і стабілізації (1924–1929 рр.) (4 год.)	включення до підсумкового контролю	5	V
Світова економічна криза (1929–1933 рр.) і пошуки шляхів виходу з неї (4 год.)	включення до підсумкового контролю	5	V
Фашистські режими в Європі в 30-ті роки ХХ ст. (4 год.)	включення до підсумкового контролю	5	VI
Країни Латинської Америки між двома світовими війнами (6 год.)	Захист доповіді	5	VI
Змістовий модуль III. Друга світова війна			
Причини, характер, періодизація й історіографія Другої світової війни (2 год.)	Конспект літератури з теми, яка репрезентує різні історіографічні парадигми	5	VII
Країни Європи і США у Другій світовій війні (2 год.)	Доповідь-презентація основних битв	5	VII
Перемога антигітлерівської коаліції і підсумки Другої світової війни (1 год.)	включення до підсумкового контролю	5	IX
<i>Разом: 45 год.</i>	<i>Разом: 50 балів</i>		

VIII семестр

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Світ у другій половині XX ст.: загальні тенденції розвитку			
Біполярність світу у другій половині XX ст. (4 год.)	включення до підсумкового контролю	5	I
Міжнародні відносини у другій половині XX ст. (6 год.)	включення до підсумкового контролю	5	I
Суспільно-політичні рухи у другій половині XX ст. (6 год.)	Включення до підсумкового контролю	5	II
Наука і культура країн Європи і Америки у другій половині XX ст. (8 год.)	Захист доповіді	5	III
Змістовий модуль II. Трансформації індустріальної цивілізації після Другої світової війни			
Країни Європи і Америки в період повоєнної реконструкції (4 год.)	включення до підсумкового контролю	5	V
Країни Європи і Америки в умовах НТР і «держави добробуту» (6 год.)	включення до підсумкового контролю	5	VI
Країни реального соціалізму в умовах боротьби двох систем (6 год.)	включення до підсумкового контролю	5	VII
Змістовий модуль III. Постіндустріальне суспільство Заходу на межі тисячоліть			
Сучасний етап європейської інтеграції (6 год.)	включення до підсумкового контролю	5	VIII
Проблеми постсоціалістичного розвитку країн на межі тисячоліть (4 год.)	включення до підсумкового контролю	5	IX
Система міжнародних відносин у умовах формування багатополюсності світу (4 год.)	включення до підсумкового контролю	5	X
<i>Разом: -- 54 год.</i>	<i>Разом: 50 балів</i>		

**Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю
I семестр
(бакалаври)**

№ зп	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Разом за семестр
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	
1	Відвідування лекцій 20 год.	1	5	5	3	3	2	2	10
2	Відвідування практичних (семінарських, лаб.) занять 14 год.	1	2	2	3	3	2	2	7
3	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання) 5 год.	5	3	15	4	20	3	15	50
4	Робота на практик. (семінарськ.) занятті (в т.ч. доповідь, виступ, повідомл., дискусія) 14 год.	10	2	20	3	30	2	20	70
5	Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)	30					1	30	30
6	Опрацювання фахових видань (в т.ч. першоджерел)	10	1	10	1	10	2	20	40
7	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	75
8	Творча робота (в т.ч. есе)	20						20	20
10	Макс. кількість балів за видами діяльності студента (МВ)			77		91		134	302
11	Макс. підсумкова модульна оцінка (ряд.10-12)			25		25		25	
12	Фактична кількість балів студента за ЗМ (приклад)			59		88		128	
13	Макс. підсумкова семестр. мод. оцінка VI сем. ПМК	100							
	Коефіцієнт: 100:302	0,33							

**Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю**

**II семестр
(бакалаври)**

№ зп	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Разом за семестр
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	
1	Відвідування лекцій 24 год.	1	4	4	4	4	4	4	12
2	Відвідування практичних (семінарських, лаб.) занять 18 год.	1	3	3	4	4	2	2	9
3	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання) 5 год.	5	4	20	3	15	3	15	50
4	Робота на практик. (семінарськ.) занятті (в т.ч. доповідь, виступ, повідомл., дискусія) 18 год.	10	3	30	4	40	2	20	90
5	Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)	30			1	30			30
6	Опрацювання фахових видань (в т.ч. першоджерел)	10	1	10	1	10			20
7	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	75
8	Творча робота (в т.ч. есе)	20			1	20			20
10	Макс. кількість балів за видами діяльності студента (МВ)			92		148		66	306
11	Макс. підсумкова модульна оцінка (ряд.10-12)			25		25		25	
12	Фактична кількість балів студента за ЗМ (приклад)			86		139		60	
13	Макс. підсумкова семестр. мод. оцінка VIII сем.	60							
14	Екзамен	40							
	Коефіцієнт: 60:306	0,19							
	Підсумкова	100							

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Мета ІНДЗ: Поглиблення знань з найбільш важливих питань та проблем, що потребують глибокого осмислення та аналізу. Завдання готується у вигляді індивідуальних творчих робіт.

Зміст ІНДЗ: характеристика основних міжнародних конференцій та їх рішень, напрямів розвитку міжнародного соціалістичного і комуністичного рухів, ідеологія і політична практика фашизму, тенденції політичного і соціально-економічного руху провідних країн Заходу в ХХ ст., світові війни і регіональні конфлікти, персоналії видатних політиків Заходу.

Види ІНДЗ та система їх оцінювання:

- публічний захист ідеї (10 балів);
- робота над проектом (10 балів);
- мультимедійна презентація ідеї (10 балів).

Орієнтовна структура ІНДЗ:

- Індивідуальний навчально-дослідний проект є завершальним етапом вивчення курсу.
- Мета проекту – поглибити і конкретизувати знання студентів з дисципліни, яка вивчається, привити навички самостійного підбору, осмислення та узагальнення наукової інформації та літератури. Індивідуальний навчально-дослідний проект дозволяє студентам розширити коло залученої інформації з обраної теми, а також вивчити ті розділи курсу, які у ході занять розглядалися як ознайомчі.
- Індивідуальний проект повинен бути написаний на основі ретельно опрацьованих наукових джерел, зібраного і обробленого матеріалу.
- Індивідуальний проект є самостійним дослідженням з обраної теми, відрізняється критичним підходом до вивчення літературних джерел.
- Матеріал, який використовується з літературних джерел, повинен бути опрацьований, бути органічно пов'язаним з обраною студентом темою; виклад теми повинен бути конкретним, насиченим фактичними даними, зіставленнями, розрахунками, графіками, таблицями.
- При написанні індивідуального проекту повинні бути узагальнені теоретичні матеріали з обраної теми з використанням відповідного обґрунтування.
- Робота завершується конкретними висновками і рекомендаціями.
- Під час оформлення роботи необхідно дотримуватися загальноприйнятих вимог.
- Загальний об'єм роботи 7-10 сторінок друкованого тексту. Робота виконується на одній стороні аркуша формату А 4. З обох сторін аркуша залишаються поля розміром 25 мм зліва, 15 мм справа, верхнє і нижнє поля – 20 мм. Усі аркуші роботи нумеруються. Кожен розділ у тексті повинен мати заголовок у точній відповідності з назвою в змісті.
- Нове питання можна починати з тієї сторінки, на якій закінчилося попереднє, якщо на цій сторінці крім заголовку можна буде вмістити декілька рядків тексту.
- У роботі можна використовувати лише загальноприйняті скорочення та умовні позначення. Використані в роботі цифрові дані, висновки, думки інших авторів у переказі та цитати в обов'язковому порядку повинні супроводжуватися посиланнями на використані роботи.
- Структура роботи:
 1. Титульний аркуш.
 2. Зміст.
 3. Вступ.
 4. Основний зміст роботи, який складається з розділів.
 5. Висновки.
 6. Список використаної літератури.
 7. Додатки (якщо є).

Критерії оцінювання ІНДЗ:

№ зп	Опис критерію	Максимальна кількість балів
1.	Розкриття основного змісту проблеми	10
2.	Визначення умов, в яких формувалася історична школа	10
3.	Визначення значення наукової концепції в історичному процесі	10
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	10	Відмінно
Достатній	8	Добре
Середній	5	Задовільно
Низький	3	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни.

Теми ІНДЗ (у формі есе) з навчальної дисципліни «Новітня історія країн Європи і Америки»:

1. Версальський договір: міцний мир для Європи, єдино можливий компроміс чи міна уповільненої дії у міжнародних відносинах 20–30-х років?
2. Рапальський договір між Німеччиною та Радянською Росією: наслідок створення Версальсько-Вашингтонської системи, єдино можливий вихід з економічної ізоляції чи сепаратна змова?
3. Чи були альтернативи розвитку міжнародних відносин в 30-ті роки?
4. В якій мірі радянсько-німецьке зближення було зумовлено близькістю їх зовнішньополітичних програм або ситуацією, що об'єктивно склалася?
5. Чи виконала Ліга Націй свою історичну місію? Які зміни в Статуті цієї організації могли б посилити її дієвість?
6. Через реформи до соціалістичної демократії і через соціалістичну революцію до «диктатури пролетаріату»: дві альтернативні стратегії в міжнародному соціалістичному русі. Чи був можливий компроміс?
7. Чим демократія Веймарської республіки відрізнялася від американської та британської демократії?
8. Фашизм: історична випадковість чи закономірність політичного розвитку Європи? Чи можна було запобігти фашизації країн Європи?
9. Соціально-психологічні основи фашизації європейського суспільства в умовах прискореної модернізації – «авторитарна особистість» та «людина маси».
10. Реформізм: вимушена поступка робітничому рухові чи свідомо соціально-економічна стратегія західних демократій?
11. Політична ідеологія і зовнішня політика держав у першій половині ХХ ст.: чи існував взаємозв'язок?
12. Чому почалася Друга світова війна?
13. Чому Другий фронт у Західній Європі було відкрито лише влітку 1944 р.?
14. Чи можна вважати історію «дивної» (антигітлерівської) коаліції початковою сторінкою «холодної війни»?
15. Хто виграв Другу світову війну: СРСР, західні демократії, антигітлерівська коаліція чи все «прогресивне людство»?

16. «Холодна війна»: безглуздий витвір амбіційних політиків чи імператив історії?
17. Чи можна було уникнути розколу Німеччини?
18. «Розрядка міжнародної напруженості»: пошук компромісу чи «перепочинок» перед новою хвилею «холодної війни»?
19. Чим зумовлені інтеграційні тенденції в сучасному світі?
20. Чи можливе створення дієвого механізму розв'язання регіональних конфліктів?
21. Зовнішня політика сучасних США: боротьба за розширення меж демократії в світі чи використання неписаного «права найсильнішого» ?
22. Чи здатна сучасна демократія ефективно вирішувати расово-етнічні та релігійні проблеми?
23. Що, на Вашу думку, спричинило небачену ескалацію насильства і терору в сучасному світі? Чи є ефективним «рецепт» розв'язання проблеми тероризму?
24. Чи є НТР безальтернативним шляхом людства до духовної і екологічної катастрофи?
25. Неокейсіанство і неоконсерватизм – дві альтернативні моделі ДМК другої половини ХХ ст. Яка економічна модель є оптимальною на початку ХХІ ст.?
26. Чому Велику Британію у 60–70-ті ХХ ст. роки називали «хворою людиною Європи»? Визначте причини цієї «хвороби» та запропонуйте «рецепти» її лікування.
27. Чому зазнала краху «світова соціалістична система»? Чи означає цей крах безперспективність «соціалістичного ідеалу» в сучасному світі?
28. «Соціалізм з людським обличчям», «маоїзм», «єврокомунізм»: що це – «модернізація» ортодоксального марксизму, спроби його адаптації до нових історичних умов чи симптоми невиліковної хвороби – кризи комуністичної доктрини у другій половині ХХ ст.?
29. Чи стала ООН дієвою альтернативою безсилій Лізі Націй?
30. «Держава загального добробуту»: утопічна мрія кейнсіанців, міф «буржуазної пропаганди» чи реальність сучасного західного суспільства?

Орієнтовна тематика реферативних досліджень для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Новітня історія країн Європи і Америки»:

1. Психолого-політичні портрети В. Вільсона, Д. Ллойд Джорджа і Ж. Клемансо.
2. Рішення Паризької мирної конференції й етнополітична карта Центральної і Південно-Східної Європи після Першої світової війни.
3. Історична місія Ліги Націй: великі надії та реальні здобутки.
4. Трактати Вашингтонської конференції: доповнення чи ревізія Версалу?
5. Доктринальні установки соціал-реформізму, революційного центрризму та більшовизму. Причини і наслідки розколу міжнародного робітничого руху.
6. Психолого-політичні портрети Е. Бернштейна, К. Каутського, В. Леніна.
7. Політичні відносини трьох Інтернаціоналів у 1919–1922 рр.
8. VII конгрес Комінтерну та його рішення. Г. Дімітров.
9. Історична роль міжнародного соціалістичного руху між двома світовими війнами.
10. Соціально-економічні, політико-правові та духовні аспекти процесу прискореної модернізації в країнах Центральної та Південно-Східної Європи на межі ХІХ–ХХ ст. Формування передумов розгортання революційного руху, його рушійні сили і характер.
11. Психолого-політичні портрети Ф. Еберта, Г.Гаазе, Р.Люксембург.
12. Січневе збройне повстання 1919 р. в Берліні. Проблема політичного насильства в історії Листопадової революції
13. Фашизм: закономірний наслідок розвитку європейської цивілізації чи трагічне відхилення від магістрального шляху історії?
14. Ідейні витоки, ідеологічна доктрина і міфологія націонал-соціалізму.

15. Консолідація нацистського режиму. «Ліва течія» німецького фашизму – брати Штрассери. «Ніч довгих ножів».
16. Державно-правова структура Третього Рейху. Роль НСДАП, СС, Вермахту.
17. Нацифікація духовного життя німецького суспільства. Церква і нацистський режим.
18. Націонал-соціалізм і сталінізм: порівняльний аналіз.
19. Виборча кампанія 1932 р. Психолого-політичний портрет Ф.-Д. Рузвельта.
20. «Новий курс» в економіці США: ідеологія, практичні підходи, результати, альтернативи.
21. Реформи Ф.-Д. Рузвельта: новий чи старий курс.
22. Американське суспільство і реформізм Рузвельта.
23. Формування антиліберальної коаліції держав під егідою Німеччини.
24. Сутність європейської системи колективної безпеки і причини невдачі спроб її створення в 30-ті роки ХХ ст.
25. Витоки та еволюція «політики умиротворення» агресора.
26. Московські переговори 1939 р.: чи існувала можливість досягнення домовленості?
27. Пакт Молотова – Ріббентропа: оцінки сучасників та істориків.
28. «Рік кризи» (вересень 1938 – вересень 1939): чи існували альтернативи?
29. Німецько-польська війна і радянське втручання. «Четвертий поділ» Польщі.
30. «Дивна війна»: історіографічні версії щодо мотивів та наслідків.
31. Превентивна війна Гітлера: міфи і реальні.
32. Друга світова війна і політика: політичні цілі війни і характер воєнних дій.
33. Від Перл-Харбора до Токійської затоки: політика і стратегія США у Другій світовій війні.
34. «Новий порядок» в Європі. Голокост.
35. Між Москвою та Лондоном: політико-ідеологічні орієнтації європейського Руху Опору.
36. Рух Опору в країнах Західної, Північної, Центральної та Південно-Східної Європи: порівняльний аналіз.
37. Роль і місце руху «Вільна Франція» в європейському Русі Опору.
38. Рух солідарності з боротьбою СРСР проти фашизму в країнах антигітлерівської коаліції.
39. Проблема колабораціонізму періоду Другої світової війни в сучасній науковій думці.
40. Роль організацій Руху Опору у політичному житті повоєнної Європи.
41. Специфіка «дивної коаліції»: договірна основа, механізм прийняття політичних рішень, економічне співробітництво, військово-стратегічне партнерство.
42. Суб'єктивний чинник в історії антигітлерівської коаліції. Психолого-політичні портрети Й. Сталіна, Ф.-Д. Рузвельта, В. Черчилля.
43. Проблема другого фронту у міжсоюзницьких відносинах.
44. «Відсоткова дипломатія»: боротьба основних учасників антигітлерівської коаліції за розподіл сфер впливу у повоєнному світі.
45. Проблеми та перспективи формування глобальної системи захисту миру та безпеки. Уроки створення ООН.
46. Формування контурів біполярного світу і початок глобального блокового протистояння (1947 – перша половина 50-х рр.)
47. «Непевна розрядка»: досягнення і труднощі гельсінського процесу в 70-х роках ХХ ст.
48. Особливості конфронтації «Захід-Схід» у першій половині 80-х років ХХ ст. Реідеологізація глобального конфлікту.
49. Особливості та уроки інтеграції країн соціалістичного табору. РЕВ.
50. Генезис західноєвропейської інтеграції. «План Плевена». «Метод Монне».

- Європейське об'єднання вугілля і сталі.
51. «Римська хартія» і формування системи Європейських співтовариств.
 52. В. Хальштейн і Ш. де Голль – дві філософії європейської інтеграції.
 53. Політичні та правові аспекти трансформації ЄЕС в Європейський Союз: від Штутгартської декларації до Маастріхтської угоди.
 54. Євросоюз: федерація чи конфедерація?
 55. Підсумки Другої світової війни для Німеччини: крах чи визволення?
 56. Соціалістичний досвід НДР: від першої Берлінської кризи до «Жовтневої революції».
 57. ХДС і СДПН: два концептуальні підходи до державного будівництва в Західній Німеччині.
 58. Демократизація і політична культура: особливості Західної Німеччини.
 59. Психолого-політичні портрети К. Аденауера, Л. Ерхарда, В. Брандта, Г. Коля.
 60. Об'єднання Німеччини: історичні передумови, політичні механізми, психологічні стереотипи.
 61. Чи стануть німці єдиною нацією? (проблеми розвитку об'єднаної Німеччини).
 62. Проблеми внутрішньої і зовнішньої політики Західної та Східної Німеччини в історіографії.
 63. Психолого-політичний портрет Шарля де Голля.
 64. Державна доктрина голлізму.
 65. Голлізм і французька національна політична культура.
 66. Соціальна доктрина голлізму та спроби її реалізації.
 67. «Велич Франції»: зовнішньополітична концепція Ш. де Голля.
 68. Психолого-політичні портрети В. Жіскар д'Естена, Ф. Міттерана, Ж. Ширака.
 69. «Обличчям до майбутнього». (Феномен сучасного британського лейборизму)
 70. Ольстерська криза: витоки, причини ескалації, шляхи розв'язання.
 71. Психолого-політичні портрети К. Еттли, М. Тетчер, Дж. Мейджора, А. Блера.
 72. Велика Британія та європейська інтеграція.
 73. Британська Співдружність: неоколоніалізм чи взаємовигідне партнерство?
 74. Структура політичної влади в США: сучасні тенденції і проблеми.
 75. Політична культура сучасного американського суспільства.
 76. Держава, бізнес та економіка: особливості та тенденції розвитку соціально-економічної моделі США у другій половині ХХ ст.
 77. «Держава загального добробуту»: міфи і реалії сучасної Америки.
 78. Проблема двопартійності у зовнішній політиці США.
 79. Міжнародний тероризм і нова концепція внутрішньої безпеки США.
 80. Економічні чинники політичного поступу післявоєнної Канади.
 81. Суспільно-політичне обличчя сучасної Канади.
 82. Особливості канадської моделі федералізму.
 83. Психолого-політичні портрети Дж. Діфенбейкера, П. Трюдо, Б. Малруні.
 84. Українці в Канаді: що дала нашим співвітчизникам еміграція за океан?
 85. Концепція «середньої держави» у зовнішній політиці Канади.
 86. Чинники соціалістичного вибору Угорщини після Другої світової війни.
 87. Будапешт, 1956 рік: еволюція історіографічних оцінок.
 88. Угорська «вітрина соціалізму»: реформи Я. Кадара.
 89. Угорщина в 90-х роках ХХ ст.: досвід посттоталітарних трансформацій.
 90. Діяльність уряду Народної єдності. Психолого-політичний портрет С. Альєнде.
 91. Психолого-політичний портрет А. Піночета.
 92. Особливості переходу від диктатури до демократії в Чилі наприкінці 80-х – на початку 90-х років ХХ ст.

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі критерії:

1. 9-10 балів, якщо студент виявив повні і глибокі знання матеріалу, обґрунтував творче завдання, критично проаналізував усі аспекти історичного розвитку держав в період середньовіччя та самостійно осмислив і сформував власні уявлення про етапи їх формування; розуміє чіткі визначення понять; вміє сформулювати висновки і узагальнення, що спираються на теоретичні знання та достатньо аргументовані; дотримані норми літературної мови;
2. 7-8 бали, якщо студент виявив недостатньо повні і глибокі знання матеріалу, не обґрунтував творче завдання, критично проаналізував лише окремі аспекти історичного розвитку держав в період середньовіччя; розуміє визначення понять; вміє сформулювати висновки і узагальнення, що спираються на теоретичні знання та достатньо аргументовані; дотримані норми літературної мови;
3. 4-6 бали, якщо студент виявив достатні знання матеріалу, не обґрунтував творче завдання, критично проаналізував лише окремі аспекти історичного розвитку держав в період середньовіччя; розуміє визначення деяких понять; вміє сформулювати загальні висновки, що спираються на теоретичні знання та достатньо аргументовані; дотримані норми літературної мови;
4. 1-3 бали, якщо студент не виявив достатнього рівня знання матеріалу, більшість теоретичних питань не розкриті, абсолютно не розуміє визначення необхідних понять; у відповідях допущені грубі помилки; відсутність навіть орієнтації у предметі вивченої дисципліни.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- Ілюстративні матеріали:
 - Досягнення країн Європи і Америки в культурі та науці (1918-2012 рр.);
 - Зображення знарядь праці з ремесел, які вже розвивалися в процесі розвитку цивілізацій.
 - Типові форми архітектурних споруд;
 - Зразки одягу представників різних соціальних верств;
 - Зразки побутових предметів;
 - Типові форми меблів, що використовувалися на різних етапах розвитку цивілізацій
- Набір схем та таблиць, що відображають структуру суспільства, рівень розвитку (ВВП, НД та ІЛР), військової потужності держав.
- Набір мап:
 - Підсумки Першої світової війни.
 - Європа на початку ХХ ст.;
 - Світ напередодні Другої світової війни;
 - Колоніальна система у першій половині ХХ ст.;
 - Територіальні зміни після Другої світової війни;
 - Територіальні зміни в Європі після закінчення «Холодної війни»;
 - Світ на початку ХХІ століття.

ПИТАННЯ ДО ПРОМІЖНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Програми основних учасників Паризької мирної конференції (США, Великої Британії, Франції, Італії, Японії): порівняльний аналіз.
2. «Російське питання» на Паризькій мирній конференції.
3. «Європейське питання»: зміст та підходи до вирішення.
4. Версальський мирний договір з Німеччиною.
5. Мирні договори Версальської системи (Сен-Жерменський, Тріанонський, Нейський, Севрський).
6. Утворення Ліги Націй. Мандатна система.
7. Роль Версальсько-Вашингтонської системи у розвитку міжнародних відносин між двома світовими війнами.
8. Динаміка становлення трьох основних гілок марксизму на рубежі XIX–XX ст. (соціал-реформізм, революційний центризм, більшовизм).
9. Етапи діяльності та ідеологічні установки Робітничого соціалістичного Інтернаціоналу.
10. Стратегія і тактика Комуністичного Інтернаціоналу.
11. Чи можливий був компроміс між соціал-демократичним і комуністичним рухом в умовах назрівання фашистської загрози в Європі?
12. Причини, характер, періодизація революції 1918–1919 рр. у Німеччині.
13. Боротьба між демократичною і комуністичною альтернативами у Листопадовій революції.
14. Підсумки революції в Німеччині. Створення Веймарської республіки.
15. Труднощі політичної й економічної консолідації Веймарської республіки у постреволюційний період.
16. Виникнення фашистського руху у Веймарській республіці.
17. Причини приходу націонал-соціалістів до влади в Німеччині.
18. Економічна теорія і практика націонал-соціалізму.
19. Соціальна і расово-національна політика нацистського режиму. Нюрнберзькі закони щодо німецького громадянства.
20. Зовнішня політика нацистської Німеччини: ідеологічні засади, цілі та методи.
21. Особливості структурної економічної кризи 30-х років в США.
22. Антикризисова політика президента Г. Гувера і передумови переходу до політики державно-монополістичного регулювання.
23. Чинники, зміст та результати реформування робітничого та соціального законодавства США.
24. Американська соціально-політична ідеологія доби «нового курсу».
25. Вплив процесу фашизації в Європі на розвиток міжнародних відносин в 20–30-х роках XX ст.
26. Роль Мюнхенської угоди в ескалації передвоєнної політичної кризи.
27. Європейська криза 1938 – 1939 рр. і позиція США.
28. Наукові дискусії щодо причин, характеру та періодизації Другої світової війни.
29. Уроки «зимової війни» між СРСР і Фінляндією.
30. План «Барбаросса». Підготовка Німеччини до Східного походу.
31. Проблема докорінного перелому у Другій світовій війні.
32. Еволюція воєнно-політичної стратегії Великої Британії в роки Другої світової війни.
33. Східна Європа у 1944–1945 рр.: визвольна місія Червоної Армії чи експорт сталінської моделі соціалізму?
34. Розгром гітлерівської Німеччини та імператорської Японії. Ціна перемоги у Другій світовій війні.

35. Чинники виникнення Руху Опору в країнах Європи, його форми і масштаби.
36. Створення антигітлерівської коаліції: безнадійний експеримент чи імператив історії?
37. Атлантична Хартія: союзницька програма дій чи яблуко розбрату?
38. Проекти післявоєнного облаштування Європи: шлях до компромісу чи до конфронтації?
39. Еволюція наукових підходів до історії «холодної війни». Хто винен? Чи існували альтернативи? Які уроки винесло людство?
40. Перші кроки до «залізної завіси»: від фултонської промови до «доктрини Трумена».
41. Вплив Берлінської і Карибської криз на розвиток системи міжнародних відносин в 60-х років ХХ ст.
42. Загострення проблеми локальних воєнних конфліктів в 60-х роках. Коректування глобальної стратегії наддержав.
43. Чинники розпаду двополюсного світовлаштування. Формування постялтинської системи міжнародних відносин, її основні типологічні ознаки.
44. Цивілізаційні та ідейні передумови інтеграції. «Європейська ідея» і панєвропейський рух.
45. Об'єктивні чинники європейського інтеграційного процесу після Другої світової війни та його регіональна специфіка. «Два світи – дві інтеграції».
46. «Спільний ринок» наприкінці 50-х – на початку 60-х років ХХ ст.
47. Проблеми європейської безпеки у післявоєнний період. Європейські співтовариства і гельсінський процес.
48. Підсумки західноєвропейського інтеграційного процесу 50–70-х рр.: досягнення, протиріччя, перспективи.
49. Проблема розширення Європейського Союзу у 80–90-х рр.
50. Еволюція політики СРСР і західних демократій щодо Німеччини у 1943–1945 рр.
51. Берлінська криза 1948–1949 рр. Чи був розкол Німеччини історично неминучим?
52. Соціальне ринкове господарство: досвід ФРН. Природа німецького «економічного дива».
53. Режим Четвертої республіки і причини його падіння.
54. Конституція П'ятої республіки: нове обличчя французької демократії чи впевнений крок до диктатури?
55. Економічна доктрина голлізму. Особливості розвитку системи ДМК у Франції у 60-х роках ХХ ст.
56. «Червоний травень» 1968 р.: логічний наслідок політики голлізму чи непрогнозований вибух лівого радикалізму?
57. П'ята республіка після де Голля: спадкоємність чи ревізія голлізму?
58. Особливості британської двопартійної системи, результати її функціонування у другій половині ХХ ст. Проблема «третьої партії» у Великій Британії.
59. Економічний розвиток Великої Британії у 60–70-х роках ХХ ст. «Англійська хвороба»: причини, сутність, пошуки рецептів лікування.
60. «Тетчеризм»: «британське диво» чи вияв глобальної політичної тенденції?
61. Зовнішня політика Великої Британії у другій половині ХХ ст.: самостійний вибір чи дрейф у американському фарватері?
62. Американська демократія: здобутки та суперечності. Чи є американська демократія універсальною моделлю?
63. Маккартизм: гідна відповідь сталінізму чи чорна сторінка американської демократії?
64. Критичне десятиріччя США: загострення соціальних суперечностей і масові демократичні рухи у 60-х роках ХХ ст.
65. Чи були США «палієм холодної війни» (зовнішньополітичні доктрини 40–50-х років ХХ ст.)

66. Зовнішполітичні пріоритети США у 60–80-ті роки ХХ ст.: традиціоналізм чи відповідь на виклики часу?
67. 11 вересня 2001 року в США: внутрішполітичні і зовнішполітичні наслідки та уроки трагедії.
68. Світовлаштування початку ХХІ ст.: чи існує альтернатива «американській імперії»?
69. Квебекська криза: чи здатна канадська демократія ефективно розв'язати проблему сепаратизму?
70. Східноєвропейський соціалізм: становлення тоталітарних режимів, спроби їх модифікації, причини краху.
71. Реформи І. Надя: соціалізм з «угорським обличчям» чи початок демонтажу комуністичної системи?
72. Особливості демократичних перетворень в Угорщині наприкінці 80-х – на початку 90-х років ХХ ст.
73. Чилійська революція 1970–1973 рр.: історичні передумови і характер.
74. Встановлення військового режиму А. Піночета.
75. Чилійська модель прискореної модернізації: «втрачене десятиліття» чи «економічне диво»?
76. Еволюція політичного режиму в Чилі у другій половині 70-х – першій половині 80-х років ХХ ст.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ з дисципліни «Новітня історія країн Європи і Америки»

1. Здійсніть компаративний аналіз провідних тенденцій соціально-економічного і політичного розвитку світової системи держав у першій половині ХХ ст. Визначте наявні періодизації новітньої історії.
2. Аргументуйте дієвість Версальсько-Вашингтонської системи договорів з таких аспектів: створення, зміст, історичні наслідки.
3. Критично оцініть спроби ревізії Версальської договірної системи в 20-х роках, враховуючи «російський» та «німецький» чинники міжнародної політики.
4. Визначте напрями розвитку міжнародних відносин в Європі та на Далекому Сході в 30-х роках ХХ ст.
5. Запропонуйте фаховий аналіз фактів та історіографічних оцінок «року кризи» (вересень 1938 – вересень 1939 рр.).
6. Поясніть власне бачення історичної ролі Ліги Націй (великі надії та реальні здобутки).
7. Здійсніть фаховий аналіз суспільно-політичних рухів між двома світовими війнами за такими параметрами: типологія, загальна характеристика, історична роль.
8. Аргументуйте власну точку зору щодо стратегії і тактики Комуністичного Інтернаціоналу крізь призму історії.
9. Визначте чинники післявоєнної нестабільності у Центральній Європі. Здійсніть порівняльний аналіз революцій в Німеччині, Австрії і Угорщині.
10. Фахово розкрийте сутність причин, характеру, історичного значення листопадової революції в Німеччині.
11. Розкрийте сутність моделей західної демократії першої половини ХХ ст.
12. Здійсніть аналіз розвитку Великобританії в 20-х роках ХХ ст. Визначте феномен британського лейборизму.
13. Поясніть Ваше бачення особливостей економічного і суспільно-політичного розвитку США в 20-ті роки ХХ ст. Розкрийте сутність поняття «твердий індивідуалізм».

14. Розкрийте сутність світової економічної кризи 1929–1933 рр. за такими параметрами: передумови, ознаки, наслідки.
15. Окресліть ситуацію «великої депресії» в США. Визначте стратегію і заходи «нового курсу» Ф.-Д. Рузвельта в США.
16. Визначте особливості кризи 1929–1933 рр. у Великій Британії. Поясніть політику «національного уряду» Р. Макдональда.
17. Вкажіть особливості соціально-економічного і політичного розвитку Франції у 1918–1920-х рр.
18. Розкрийте сутність народного фронту у Франції за такими параметрами: передумови виникнення, політична програма, історична практика.
19. Проаналізуйте причини, перебіг і наслідки громадянської війни в Іспанії.
20. Здійсніть компаративний аналіз європейського фашизму в 30-х роках ХХ ст. за такими критеріями: загальні риси та національні особливості.
21. Здійсніть фаховий аналіз суспільно-політичного, економічного і культурного життя населення Німеччини в роки нацистської диктатури.
22. Розкрийте особливості суспільно-політичного, економічного і культурного розвитку Італії під владою фашистів.
23. Розкрийте сутність основних історіографічних концепцій фашизму.
24. Здійсніть фаховий аналіз особливостей суспільно-політичного й економічного розвитку країн Латинської Америки у першій половині ХХ ст.
25. Обґрунтуйте основні тенденції і напрями розвитку науки і культури в країнах Заходу між двома світовими війнами.
26. Здійсніть фаховий аналіз причин і характеру Другої світової війни. Поясніть наявні і науковій літературі підходи до її періодизації.
27. Розкрийте хід подій у початковий період Другої світової війни (вересень 1939 – літо 1942 р.).
28. Обґрунтуйте фактами докорінний перелом у Другій світовій війні (літо 1942 – грудень 1943 р.).
29. Здійсніть аналіз стратегічних операцій завершального періоду Другої світової війни (січень 1944 – вересень 1945 р.).
30. Аргументуйте власну точку зору щодо підсумків і наслідків Другої світової війни.
31. Розкрийте наявні в науковій літературі оцінки щодо виникнення і функціонування антигітлерівської коаліції.
32. Здійсніть аналіз проблем післявоєнного врегулювання в Європі в діяльності антигітлерівської коаліції.
33. Обґрунтовано розкрийте сутність та історичне значення Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.
34. Фахово визначте основні етапи та особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Західної Європи і США у другій половині ХХ ст.
35. Розкрийте наявні в науковій літературі концепції постіндустріального суспільства.
36. Здійсніть комплексний аналіз НТР за такими параметрами: сутність, основні напрями та етапи розвитку, економічні та соціальні наслідки.
37. Аргументуйте власну точку зору щодо типології і напрямів діяльності суспільно-політичних рухів другої половини ХХ ст.
38. Розкрийте сутність і етапи інтеграційного процесу в Західній Європі у другій половині ХХ ст.
39. Систематизуйте наявні в науковій літературі підходи до розгляду «холодної війни».
40. Визначте чинники розрядки міжнародної напруженості та її зриву. Охарактеризуйте перебіг другої хвилі «холодної війни».
41. Розкрийте сутність нового політичного мислення в міжнародних відносинах.
42. Запропонуйте власне бачення закінчення «холодної війни» і краху біполярної системи міжнародних відносин.

43. Аргументуйте основні тенденції в міжнародній політиці 90-х років XX ст.
44. Фахово проаналізуйте сучасну систему міжнародних відносин.
45. Здійсніть фаховий аналіз особливостей суспільно-політичного й економічного розвитку США у 1945 – 50-х рр.
46. Розкрийте сутність «ери демократів» у США (60-ті роки XX ст.).
47. Визначте провідні тенденції суспільно-політичного й економічного розвитку США в 70–90-х роках XX ст.
48. Обґрунтуйте власну точку зору щодо напрямів розвитку сучасних США.
49. Здійсніть аналіз діяльності лейбористського уряду Великої Британії (1945 – 1951 рр.).
50. Визначте провідні тенденції суспільно-політичного й економічного розвитку Великої Британії у 50–70-х роках XX ст.
51. Розкрийте сутність внутрішньої і зовнішньої політики урядів М. Тетчер і Дж. Мейджора.
52. Здійсніть аналіз розвитку Великої Британії за прем'єр-міністра Т. Блера.
53. Обґрунтуйте власну точку зору щодо напрямів розвитку сучасної Великої Британії.
54. Здійсніть фаховий аналіз тимчасового режиму і Четвертої республіки у Франції.
55. Розкрийте сутність внутрішньої і зовнішньої політики президента Шарля де Голля у Франції.
56. Розкрийте особливості політичних підходів президентів Жискар д'Естена та Міттерана до розвитку Франції в 70–80-х роках XX ст.
57. Здійсніть аналіз внутрішньої і зовнішньої політики президента Франції Ж. Ширак у 90-х роках XX ст.
58. Здійсніть компаративний аналіз рішень Тегеранської, Ялтинської та Потсдамської конференцій з німецького питання.
59. Критично оцініть перетворення у Східній і Західній Німеччині в 1945 – 1949 рр.
60. Здійсніть фаховий аналіз «ери Аденауера» у ФРН (1949 – 1963 рр.).
61. Визначте провідні тенденції суспільно-політичного й економічного розвитку ФРН в 70-х – на початку 80-х років XX ст.
62. Здійсніть аналіз внутрішньої і зовнішньої політики канцлера Г. Коля в ФРН.
63. Обґрунтуйте власну точку зору щодо чинників «осінньої революції» в НДР і об'єднання Німеччини.
64. Визначте напрями розвитку сучасної Німеччини.
65. Визначте провідні тенденції суспільно-політичного й економічного розвитку Італії в 1948–1963 рр.
66. Розкрийте сутність лівоцентризму, політики «національної солідарності» та її наслідків в Італії.
67. Розкрийте особливості суспільно-політичного й економічного розвитку Італії в 80–90-х роках XX ст.
68. Визначте етапи та особливості розвитку країн Східної Європи у другій половині XX ст.
69. Обґрунтуйте власну точку зору щодо чинників соціально-економічної і політичної кризи в країнах Східної Європи в 70–80-х роках XX ст.
70. Здійсніть фаховий аналіз подій 1956 р. в Угорщині та їх сучасні оцінки.
71. Крах комуністичних режимів. Посткомуністичне суспільство.
72. Розкрийте загальні тенденції розвитку світової культури у другій половині XX ст. Розтлумачте сутність «масової культури».
73. Проаналізуйте розвиток Іспанії в другій половині XX ст. в контексті переходу від авторитаризму до демократії.
74. Визначте провідні тенденції суспільно-політичного й економічного розвитку Португалії в другій половині XX ст.
75. Визначте провідні тенденції суспільно-політичного й економічного розвитку Греції

- в другій половині ХХ ст.
76. Обґрунтуйте напрями політичного та економічного розвитку країн Північної Європи в другій половині ХХ ст. Розтлумачте поняття «шведський соціалізм».
 77. Розкрийте провідні тенденції суспільно-політичного й економічного розвитку Канади в другій половині ХХ ст.
 78. Визначте провідні тенденції суспільно-політичного й економічного розвитку країн Латинської Америки в другій половині ХХ ст.
 79. Здійсніть фаховий аналіз тенденцій і перспектив суспільного розвитку світової системи на початку ХХІ ст.
 80. Обґрунтуйте власне бачення глобальних проблем людства і шляхів їх подолання.

Орієнтовна тематика бакалаврських робіт

1. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин в українській і зарубіжній історіографії.
2. Формування біполярної Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.
3. Паризька міжнародна конференція і її рішення в марксистській історіографії.
4. Геополітичні наслідки Першої світової війни.
5. Стратегія і тактика діяльності Комінтерну у 1920-1930-х рр.
6. «Російське питання» у міжнародних відносинах 1920-х рр.
7. Передвоєнна політична криза в Європі 1939 року в історіографії.
8. Друга світова війна в марксистській історіографії.
9. Франція у Другій світовій війні.
10. Докорінний перелом у Другій світовій війні: плюралізм оцінок істориків.
11. США у Другій світовій війні: історіографія проблеми.
12. Міжнародні відносини в регіоні Тихого океану (1939-1945 рр.)
13. Італія у Другій світовій війні.
14. Пакт про ненапад між СРСР та Німеччиною в історіографії.
15. Зовнішньополітична стратегія та пріоритети лейбористського уряду Т. Блера.
16. Зовнішньополітична діяльність Франції за президентства Ф. Міттерана.
17. Ядерна стратегія Франції: історія і сучасність.
18. Міжнародні аспекти об'єднання Німеччини.
19. Зовнішньополітичні пріоритети Італії у 1990-2012 рр.
20. Пріоритети американської зовнішньополітичної стратегії у 1990-х рр.
21. Зовнішньополітичні доктрини США у ХХ ст.: ретроспективний аналіз.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

Підручники і посібники

1. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки (1945 – 2002 роки): Навч. посібник. – К., 2004
2. Дюрозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. – К., 1995
3. Заболотный В.М. Новейшая история стран Европы и Северной Америки: Конец ХХ – начало ХХІ века: Учеб.пособие. – М.: АСТ, 2004
4. Іваницька О. П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002): Навч. посіб. для вищих навчальних закладів. – Вінниця, 2003.
5. Іваницька О. П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945): Навч. посіб. – К., 2001.

6. История стран Центральной и Юго-Восточной Европы XX века: Учеб. пособие / Под ред. А. В. Фадеева. – М., 1997.
7. Карпушина С, Карпушин В. История мировой культуры: Учебник для вузов. – М., 1998.
8. Мицик Л. М. Новітня історія зарубіжних країн: Курс лекцій. – Ніжин, 2001.
9. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70-ті роки): Підручник. – К., 2003.
10. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980–2000 рр.): Підручник. – К., 2001.
11. Наринский М. М. История международных отношений, 1945–1975: Учеб. пособие. – М., 2004.
12. Новейшая история стран Европы и Америки. XX век: Учебник для студентов вузов: В 3-х ч. / Под ред. А.М. Родригеса, М.В. Пономарева. – М., 2001.
13. Новітня історія країн Європи і Америки: Збірник матеріалів для самостійної роботи студентів / Укладач Л. М. Мицик. – Ніжин, 2003.
14. Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи і Америки (1918–2007): Навч. посіб.–К., 2008.
15. Політична історія XX ст.: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / В. Ф. Салабай, Я. А. Титаренко, Л.О. Панчук та ін. – К., 2002.
16. Пономарёв М. В., Смирнова С. Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки: Практическое пособие. Учебное пособие для студентов вузов: В 3-х ч. – М., 2000. – Ч. 3.
17. Строганов А. И. Новейшая история стран Латинской Америки. Учеб. пособие. – М., 1995.
18. Цветков Г. М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917–1945 рр. Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1997.
19. Язьков Е. Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время (1918–1945 гг.): Курс лекций. – М., 2001.
20. Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. – К.: Генеза, 1997.

Загальні праці

1. Актуальные проблемы новейшей истории. – М., 1991.
2. Ватлин А.Ю. Германия в XX веке. – М., 2005.
3. Гобсбаум Е. Вік екстремізму: Коротка історія XX ст. (1914–1991) / Пер. з англ. – К., 2001.
4. XX век. Краткая историческая энциклопедия: В 2-х тт. – М., 2001.
5. Дейвіс Н. Європа. Історія / Пер. з англ. – К., 2000.
6. Дербишайр Д., Дербишайр Я. Политические системы мира: В 2-х тт. – М., 2004.
7. Джонсон П. Современность: Мир с двадцатых по девяностые годы: В 2-х кн. – М., 1995.
8. Дынкин А. А. Новый этап НТР. – М., 1991.
9. Западноевропейские страны: Особенности социально-экономических моделей / Отв. ред. В. П. Гутник. – М., 2002.
10. История мировой экономики. Хозяйственные реформы 1920–1990-х гг. / Под ред. А. Н. Марковой. – М., 1995.
11. Мир в XX веке. – М., 2001.
12. Мировое политическое развитие: век XX. – М., 1995.
13. Нольте Э. Европейская гражданская война (1917–1945). Национал-социализм и большевизм. – М., 2003.
14. Политика и власть в Западной Европе XX века. – М., 2000.
15. Политическая культура: теория и национальные модели. – М., 1994.

16. Политические сдвиги в странах Запада: конец 70-х – 80-е гг. – М., 1989.
17. Тоталитаризм в Европе XX века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления. – М., 1996.
18. Хелд Д. и др. Глобальные трансформации: Политика, экономика, культура. – М., 2004.
19. Широков Г. К. Парадоксы эволюции капитализма (Запад и Восток). – М., 1998.
Шумпетер Й. А. Капіталізм, соціалізм і демократія / Пер. з англ. – К., 1995.
Экономическая история зарубежных стран / Под ред. В. И. Голубовича. – М., 1996.

Додаткова література

Міжнародні відносини

1. Альтернативы 1939 г. – М., 1989.
2. Бжезинский З. Великая шахматная доска: Господство Америки и его геостратегические императивы / Пер. с англ. – М., 1998.
3. Волковский Н. Л. История информационных войн: В 2-х ч. – СПб., 2003
4. Дюрозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Пер. з франц. – К, 1995.
5. Европа между миром и войной. 1918–1939. – М., 1992.
6. Единая Европа: идея и практика. – М., 1994.
7. Загладин Н. В. История успехов и неудач советской дипломатии. – М., 1990.
8. Илюхина Р. М. Лига Наций 1919–1934. – М., 1972.
9. Камінський Є., Дашкевич А. Політика США щодо України. Витоки, концептуальні основи, практична еволюція. – К., 1998.
10. Киссинджер Г. Дипломатия. – М., 1997.
11. Корж Г. Афганское досье: Война СССР в Афганистане. – Харьков, 2003.
12. Лавренов С. Я., Попов И. М. Советский Союз в локальных войнах и конфликтах. – М., 2003
13. Олимпиаев А. Ю. Ближний и Средний Восток: актуальные проблемы международных отношений: Монография. – М., 2004.
14. Орлов А., Гаврилов В. Тайны Корейской войны. – М., 2003.
15. Основные сведения об Организации Объединенных Наций. – М., 1995.
16. Протопопов А. С, Козьменко В. М., Елманова Н. С. История международных отношений и внешней политики России (1648–2000). – М., 2003.
17. Севостьянов Г. Н. Европейский кризис и позиция США, 1938–1939. – М., 1992.
18. Семиряга М. И. Тайны сталинской дипломатии. – М., 1992.
19. Сиджански Д. Федералистское будущее Европы: От Европейского сообщества до Европейского Союза. – М., 1998.
20. Смирнов А. Арабо-Израильские войны. – М., 2003.
21. Советская внешняя политика в годы «холодной войны»: Новое прочтение. – М., 1995.
22. Советская внешняя политика 1917–1945 гг. Поиски новых подходов. – М., 1992.
23. Современные международные отношения. – М., 2000.
24. Трубайчук А. Ф. Пакт о ненападении: была ли альтернатива второй мировой войне. – К., 1990.
25. 1939 год: уроки истории. – М., 1990.
26. 1992 год: новые контуры Западной Европы / Отв. ред. В. А. Мартынов. – М., 1992.
27. Уолтере Ф. История Лиги Наций: В 2-х тт. – М., 1952.
28. Филитов А.М. «Холодная война»Историографические дискуссии на Западе. – М., 1991.
29. Холодная война. 1945–1963 гг. Историческая ретроспектива: Сб. статей / Отв. ред Н.И. Егорова, А.О. Чубарьян. – М., 2003.

30. Холодная война: новые подходы, новые документы / Редкол.: М.М. Наринский и др. – М., 1995.
31. Шталь А. Малые войны 1920–1930-х годов. – М., 2003; СПб., 2003.

Друга світова війна

1. Антифашистская солидарность в годы второй мировой войны (1939–1945 гг.). – К., 1987.
2. Африка во второй мировой войне. – М., 1996.
3. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. – М., 1995.
4. Вторая мировая война: Два взгляда. – М., 1995.
5. Вторая мировая война. Дискуссии, основные тенденции, результаты исследований / Пер. с нем. – М., 1997.
6. Вторая мировая война. Краткая история. – М., 1985.
7. Движение Сопротивления в странах Центральной и Юго-Восточной Европы. 1939–1945. – М., 1995.
8. Движение Сопротивления в Западной Европе, 1939–1945. Национальные особенности. – М., 1991.
9. Движение Сопротивления в Западной Европе, 1939–1945. Общие проблемы. – М., 1990.
10. Земсков И. Н. Дипломатическая история второго фронта в Европе. – М., 1982.
11. Израэлян В. Л. Дипломатия в годы войны (1941–1945). – М., 1985.
12. История второй мировой войны 1939–1945: В 12-ти тт. – М., 1973–1976.
13. Кеннан Дж. Дипломатия Второй мировой войны глазами американского посла в СССР Джорджа Кеннана. – М., 2002.
14. Лиддел Гарт Б. Вторая мировая война. – М., 2003; СПб., 2003.
15. Мировые войны XX века: В 4-х кн. – М., 2002.
16. Орлов А. С. Союз ради общей победы. – М., 1990.
17. От Мюнхена до Токийского залива: взгляд с Запада на трагические страницы второй мировой войны. – М., 1992.
18. Ржешевский О. А. История второго фронта: война и дипломатия. – М., 1988.
19. Самсонов А. М. Вторая мировая война. – М., 1990.
20. Сухов В. Н., Фролов М. И. Вторая мировая война. – СПб., 1997.
21. Типпельскирх К. История Второй мировой войны 1939–1945 гг. – М., 2003.
22. Черчилль У. Вторая мировая война: В 2-х кн. – Мн, 2002.
23. Шерман Ф. Война на Тихом океане. – М., 1999.
24. Яковлев Н. Н. Перл-Харбор. – М., 1988.
25. Суспільно-політичні рухи
26. Брандт В. Демократический социализм. Статьи и речи / Пер. с нем. – М., 1992.
27. Галкин А. А., Рахшмир П. Ю. Консерватизм в прошлом и настоящем. – М., 1987.
28. Даль Р. Демократия и её критики. – М., 2003.
29. Демократия в Западной Европе XX века. – М., 1996.
30. Желев Ж. Фашизм. Тоталитарное государство. – М., 1991.
31. Западноевропейская социал-демократия: поиски обновления. – М., 1989.
32. Идеология международной социал-демократии между двумя мировыми войнами. – М., 1984.
33. История фашизма в Западной Европе. – М., 1978.
34. Коминтерн против фашизма. – М., 1999.
35. Консерватизм. Современные интерпретации. – М., 1990.
36. Кривогуз И. М. Рабочий Социалистический Интернационал (1923–1940). – М., 1979.
37. Крылов А. Б. Сепаратизм: истоки и тенденции развития /Из опыта политического развития некоторых зарубежных стран/. – М., 1990.

38. Лидеры современной социал-демократии. – М., 1991.
39. Лопухов Б. Р. Неофашизм: опасность для мира, – М., 1985.
40. Майлз Р., Браун М. Расизм. – М., 2004.
41. Макдермотт К., Агню Дж. Коминтерн. История международного коммунизма от Ленина до Сталина. – М., 2000.
42. Пятницкий В. И. Осип Пятницкий и Коминтерн на весах истории. – Мн., 2004.
43. Рабочее движение в развитых капиталистических странах: Проблемы борьбы за демократию в конце 70-х – начале 80-х гг. – М., 1987.
44. Размежевания и сдвиги в социал-реформизме. Критический анализ левых течений в западноевропейской социал-демократии. – М., 1983.
45. Розанваллон П. Новый социальный вопрос. Переосмысливая государство всеобщего благосостояния. – М., 1998.
46. Рормозер Г. Кризис либерализма. – М., 1996.
47. Рупец В. Г., Домнич М. Я. Христианский синдикализм. 1945–1980 гг. – М., 1981.
48. Салмин А. М. Современная демократия: очерки становления. – М., 1998.
49. Сирота Н. М. Современные политические идеологии. – СПб., 1995.
50. Современная социал-демократия. Теория и практика. – М., 1993.
51. Современный консерватизм – М., 1992.
52. Социальные движения на Западе в 70–80-е гг. XX века. – М., 1994.
53. Социальный облик современного западного общества. – М., 1993.
54. Темкин Я. Г., Туполев Б. М. От Второго к Третьему Интернационалу. – М., 1978.
55. Тоталитаризм и антитоталитарные движения в Болгарии, СССР и других странах Восточной Европы. 20–80-е годы XX века: В 2-х тт. – Харьков, 1995.
56. Трудящиеся массы и антивоенное движение: О новых массовых демократических движениях в развитых капиталистических странах. – М., 1988.
57. Ундасынов И. Н., Яхимович З. П. Коммунистический Интернационал: достижения, просчеты и уроки. – М., 1990.
58. Фридрих К., Бжезинский З. Тоталитарная диктатура и демократия. – М., 1991.

Сполучені Штати Америки

1. Амброз С. Эйзенхауэр. Солдат и президент. – М., 1993.
2. Американские президенты: 41 портрет. – Ростов-на-Дону, 1997.
3. Американский капитализм в 80-е годы. Закономерности и тенденции развития экономики. – М., 1986.
4. Баталов Э. Я. Политическая культура современного американского общества. – М., 1990.
5. Берне Дж. М. Франклин Рузвельт. Человек и политик. – М., 2004.
6. Гаджиев К. С. Американская нация: национальное самосознание и культура. – М., 1990.
7. Геевский И. А. США: негритянская проблема (1945–1977 гг.). – М., 1973.
8. Громько А. А., Кокошин А. А. Братья Кеннеди. – М., 1985.
9. Гэлбрейт Дж. Новое индустриальное общество. – М., 1969.
10. Загладин Н. В. США: общество, власть, политика: Монография. – М., 2001.
11. Иванов Р. Генерал в Белом доме. – Смоленск, 2000.
12. Иванян Э. А. Белый Дом: президенты и политика. – М., 1979.
13. Иванян Э. А. Рональд Рейган: хроника жизни и времени. – М., 1991.
14. История США: В 4-х тт. – Т. 3. – М., 1985; Т. 4 – М., 1987.
15. Кейган Р. О рае и силе: Америка и Европа в новом мировом порядке. – М., 2004.
16. Королькова Е. И. «Новый курс» Рузвельта. – М., 1992.
17. Майроф Б. Лики демократии. Американские лидеры: герои, аристократы, диссиденты, демократы. – М., 2000.
18. Никонов В. А. Республиканцы: от Никсона к Рейгану. – М., 1988.

19. Никонов В. А. От Эйзенхауэра к Никсону: Из истории республиканской партии США. – М., 1984.
20. Никсон Р. На арене: Воспоминания о победах, поражениях и возрождении. – М., 1992.
21. Новинская М. Е. Студенчество США: социально-психологический портрет. – М., 1977.
22. Овинников Р. С. Зигзаги внешней политики США: от Никсона к Рейгану. – М., 1986.
23. Попов А.А. Государство «всеобщего благоденствия»: Мифы и реальности современной Америки. – М., 1985.
24. Принципы функционирования двухпартийной системы США: история и современные тенденции. – М., 1988.
25. Разделённая демократия: сотрудничество и конфликт между президентом и конгрессом. – М., 1994.
26. Согрин В. Политическая история США, XVII–XX вв. – М., 2001.
27. Согрин В. В. Белый дом: президенты и идеология. – М., 1998.
28. США: консервативная волна. Пер. с англ. / Введение и общ. ред. А. Ю. Мель-вия. – М., 1984.
29. США: обострение социальных противоречий и массовые демократические движения. – М., 1980.
30. Шлезингер А. Циклы американской истории. – М., 1992.
31. Фурсенко А. А. Критическое десятилетие Америки: 60-е годы. – М., 1974.
32. Яковлев А. Н. От Трумэна до Рейгана: внешнеполитические доктрины США в ядерный век. – М., 1984.

Велика Британія

1. Бирюков И. Д. Ольстер: кризис британской империалистической политики (1968 – 1984). – М., 1985.
2. Британский электорат: концепции «упадка двухпартийное™». – М., 1987.
3. Горбик В. А. Консервативная и либеральная партии в политической системе послевоенной Англии. – К., 1977.
4. Грибин Н. П. Трагедия Ольстера. – М., 1989.
5. Зуев В. Н. Англия и Общий рынок. – М., 1988.
6. Истратов В. Н. Лейбористы и национальные проблемы в Северной Ирландии, Шотландии и Уэльсе (конец 60-х – 70-е гг.). – М., 1990.
7. Кандреев К. К. Великобритания – США: конец 80-х – начало 90-х годов. – М., 1991.
8. Консерваторы у власти: опыт Великобритании. – М., 1992.
9. Корсаков К. Н. История Великобритании. – М., 1997.
10. Лебедев А. Очерки британской внешней политики (60-е – 80-е годы), – М., 1988.
11. Матвеев В. А. Британия вчера и сегодня. – М., 1989.
12. Матвеев В. А. Великобритания: итоги политики консерваторов. – М., 1986.
13. Огден К. Маргарет Тэтчер, женщина у власти: портрет человека и политика. – М., 1992.
14. Осадчая Ж. Ф. Лейбористская партия Великобритании: лицом к будущему. – М., 1990.
15. Перегудов С. П. Тэтчер и тэтчеризм. – М., 1996.
16. Перегудов С. П. Лейбористская партия в социально-политической системе Великобритании. – М., 1975.
17. Попов В. И. Маргарет Тэтчер: человек и политик. – М., 1991.
18. Попов В. И. Меняется страна традиций. – М., 1991.
19. Роуз Н. Черчилль. Бурная жизнь. – М., 2003.

20. Рыжиков В. А. Британский лейборизм сегодня: теория и практика. Политика послевоенных лейбористских правительств Великобритании. – М., 1984.
21. Сванадзе Л. Н. Великобритания: консерваторы и проблемы послевоенного развития. 1945–1955. – М., 1984.
22. Стрежнева М. В. Великобритания и Западная Европа: политические аспекты. – М., 1988.
23. Трухановский В. Г. Новейшая история Великобритании. – М., 1975.
24. Трухановский В. Г. Уинстон Черчилль. – М., 1977.

Франція

1. Айвазова С. Г. Левый радикализм в идейно-политической жизни Франции, 1958–1981. – М., 1986.
2. Ардан Ф. Франция: государственная система. – М., 1994.
3. Арзаканян М. Ц. Де Голль и голлисты на пути к власти. – М., 1990.
4. Бунин И. М. Социалисты и общественно-политическая борьба во Франции в 80-е годы. – М., 1989.
5. Васютинский В. Н. Президент Французской республики Ф. Миттеран. – М., 1992.
6. Воронкова В. Г. Современный французский консерватизм. – К., 1990.
7. Егоров Ю. В. Народный фронт во Франции. – Л., 1972.
8. Жискар д'Эстен В. Власть и жизнь. – М., 1990.
9. История Франции: В 3-х т. – Т. 3. – М., 1973.
10. Новиков Г. Н. Голлизм после де Голля: идейная и социально-политическая эволюция. – М., 1981.
11. Новиков Г. Н. Голлизм после де Голля. 1969–1981. – М., 1984.
12. Молчанов Н. Де Голль. – М., 2003. Политика и общество во Франции. – М., 1993.
13. Садовенко А. П. Франция на пороге XXI ст. – К., 1991.
14. Сироткин В. Г. История Франции: Пятая республика, – М., 1989.
15. Смирнов В. П. Франция в XX веке. – М., 2001. Смирнов В. П. Франция: страна, люди, традиции. – М., 1988.
16. Ратиани Г. М. Франция: судьба двух республик. – IV), 1980.
17. Черкасов П. П. Агония империи /1954–1962/. – М., 1979.
18. Шилов В. С. Политические партии и внешняя политика Франции, 1958– 1969. – М., 1977.
19. Экономическая и социальная политика Франции. – Париж, 1992.

Німеччина

1. Актуальные проблемы ФРГ. – М., 1990.
2. Брандт В. Воспоминания. – М., 1991.
3. Ватлин А. Германия в XX веке. – М., 2005.
4. Висков С. И. Союзники и «германский вопрос». – М., 1990.
5. Галкин А. А. Германский фашизм. – 2-е изд. – М., 1989.
6. Гейден К. Путь НСДАП. Фюрер и его партия. – М., 2004.
7. Германский вопрос з 1945–1990 гг. – К., 1991.
8. Данн О. Нации и национализм в Германии, 1770–1990. – СПб., 2003.
9. Драбкин Я. С. Проблемы и легенды в историографии германской революции. 1918–1919. – М., 1990.
10. Драбкин Я. С. Ноябрьская революция в Германии. – М., 1967.
11. Драбкин Я. С. Становление Веймарской республики. – М., 1978.
12. Ежов В. Д. Конрад Аденауэр – немец четырех эпох. – М., 2003.
13. Замковский В. Германский фашизм – одна из главных форм тоталитаризма. – М., 1994.
14. Зонтхаймер К. Федеративная Республика Германия сегодня: основные черты политической системы. – М., 1996.
15. Кремер И. С. ФРГ: этапы «восточной политики». – М., 1986.

16. Кремер В. Н. ФРГ: внутривластная борьба и внешняя ориентация. – М., 1977.
17. Орлова М. И. Германская революция 1918–1919 гг. в историографии ФРГ. – М., 1986.
18. Патрушев А. И. Германия в XX веке. – М., 2004.
19. Пленков О. Ю. Третий Рейх. Нацистское государство. – СПб., 2004.
20. Пленков О. Ю. Третий Рейх. Социализм Гитлера (Очерк истории и идеологии). – СПб., 2004.
21. Семиряга М. И. Как мы управляли Германией. – М., 1995.
22. Семиряга М. И. Тюремная империя нацизма и её крах. – М., 1991.
23. Соколов Б. Германская империя: от Бисмарка до Гитлера. – М., 2003.
24. Уильяме Ч. Аденауэр. Отец новой Германии. – М., 2002.
25. Ференбах О. Крах и возрождение Германии. Взгляд на европейскую историю XX века. – М., 2001.
26. Филитов А. М. Германский вопрос: от раскола к объединению. – М., 1993.
27. Фурман А. А. О чём мечтают канцлеры. – К., 1990.
28. Ширер У. Взлёт и падение Третьего рейха: В 2-х тт. – М., 1991.
29. Шульце Х. Краткая история Германии. – М., 2004.
30. Эрхард Л. Благополучие для всех. – М., 1991.

Италия

1. Баранов О. Н. Италия после холодной войны: от «средней державы» к «миру протагонистов». – М., 2002.
2. Белоусов Л. С. Бенито Муссолини: диктатура и демагогия. – М., 1993.
3. Васильцов С. И. Рабочие партии и выборы в Италии 1953–1976 гг. – М., 1978.
4. Гайдук В. П. Христианская демократия в Италии (60–70-е гг.). – М., 1985.
5. История Италии: В 3-х тт. – Т. 3. – М., 1971.
6. Кин Ц. И. Итальянский ребус. – М., 1991.
7. Комолова Н. П. Новейшая история Италии. – М., 1970.
8. Лисовский Ю. П. Италия от фашизма к демократии. Трудные пути послевоенной перестройки. – М., 1990.
9. Лопухов Б. Р. История фашистского режима в Италии. – М., 1977.
10. Лопухов Б. Р. Эволюция буржуазной власти в Италии. Первая половина XX в. – М., 1986.
11. Любин В. П. Итальянская партийно-политическая система в 90-х гг. – М., 1997.
12. Наумов В. К. Италия сегодня. – М., 1983.
13. Попов Л. Б. Соотношение сил и политическая борьба в Италии (1976–1990). – М., 1990.
14. Реформа избирательной системы в Италии и России: опыт и перспективы. – М., 1995.
15. Спессо Р. Итальянская экономика с послевоенных лет до наших дней. – М., 1987.
16. Хибберт К. Бенито Муссолини: Биография. – Ростов-на-Дону, 1998.
17. Феррара М. Очерки итальянской политической жизни 1943–1958. – М., 1961.
18. Филатов Г. С. Фашизм, неофашизм и антифашистская борьба в Италии. – М., 1984.
19. Югов Л. Италия: тревоги и надежды. Очерки внутренней и внешней политики. – М., 1979.

Канада

1. Данилов С. Ю. Двухпартийная система Канады: тенденции развития. – М., 1982.
2. Данилов С. Ю. 12 лиц Канады. – М., 1980.
3. Зарубіжні українці. Довідник. – К., 1991.
4. Канада – США: экономические и политические отношения. – М., 1983.
5. Канада. 1918–1945. Исторический очерк. – М., 1976.
6. Попов В. В. Канада: особенности промышленного развития. – М., 1983.
7. Современная внутренняя политика Канады. – М., 1986.

8. Сороко-Цюпа О. С. История Канады. – М., 1985.
9. Тишков В. А., Кошелев Л. В. История Канады. – М., 1982.
10. Цыпина Г. А. Канада: профсоюзы и классовая борьба пролетариата (1965– 1975). – М., 1977.

Країни Південної Європи

1. Гарсия Х. Испания XX века. – М., 1966.
2. Гарсиа-Каселес К. К. Испанский фашизм: истоки и особенности. – М., 1989.
3. Даме Х. Г. Франсиско Франко. – Ростов-на-Дону, 1999.
4. Данилевич И. В. Социалистические партии Испании и Португалии (1973– 1979): опыт сравнительного анализа. – М., 1984.
5. Коломиец Г. Н. Очерки новейшей истории Португалии. – М., 1965.
6. Крицкий Л. Г. Португалия. – М., 1981.
7. Пожарская С. П. От 18 июля 1936 – долгий путь. – М., 1977.
8. Пожарская С. П. Испания и США: внешняя политика и общество. 1936–1976. – М., 1982.
9. Престон П. Франко. – М., 1999.
10. Рыбалкин Ю. Операция «Х». Советская военная помощь республиканской Испании (1936–1939). – М., 2000.
11. Современная Испания. – М., 1983.
12. Сория Ж. Война и революция в Испании 1936–1939 гг.: В 2-х тт. – М., 1987.
13. Страны Южной Европы в современном мире. – М., 1989.
14. Томас Х. Гражданская война в Испании, 1931–1939 гг. – М., 2003.
15. Тулаев П. Консервативная революция в Испании. – М., 1994.
16. Ходжес Г. Э. Франко. Краткая биография. – М., 2003.
17. Шеменков К. А. Греция: проблемы современной истории. – М., 1987.
18. Країни Північної Європи
19. Исаев М. А., Чеканений А. Н., Шишкин В. Н. Политическая система стран Скандинавии и Финляндии. – М., 2000.
20. История Норвегии. – М., 1980.
21. История Швеции. – М., 1974.
22. Кан А. С. История Скандинавских стран (Дания, Норвегия, Швеция). – М., 1980.
23. Коваль Э. А. Греция: реальности и перспективы. – М., 1983
24. Мелин Я., Юханссон А. В., Хеденборг С. История Швеции. – М., 2002
25. Попов В. Д. Экономика современной Греции. – М., 1971
26. Юссила О., Хентилия С, Невакиви Ю. Политическая история Финляндии. – М., 1998.

Країни Східної Європи

1. Бывшие «хозяева» Восточной Европы. Политические портреты. – М., 1995.
2. Венгрия 1956 г. Очерки истории кризиса. – М., 1993.
3. Волокитина Т.В., Мурашко Г.Л. Народная демократия: Миф или реальность? (1944–1948). – М., 1993.
4. Восточная Европа на историческом переломе. – М., 1991.
5. Восточная Европа: контуры посткоммунистической модели. – М., 1992.
6. «Восточноевропейский социализм»: становление режима, попытки его модификации, причины поражения. – М., 1992.
7. Дарендорф Р. После 1989. Размышления о революции в Европе. – М., 1998.
8. Джуретич В. Развал Югославии: исторические предпосылки 1918– 2003 гг. – М., 2003.
9. История стран Центральной и Юго-Восточной Европы XX века. – М., 1997.
10. Кенде Я., Гечени М., Штейнбах А. Венгерские революции 1918 и 1919 гг. – М., 1969.
11. Краткая история Албании. – М., 1992.

12. Краткая история Болгарии. – М., 1987.
13. Краткая история Венгрии. – М., 1991.
14. Краткая история Польши. – М., 1993.
15. Краткая история Румынии. – М., 1987.
16. Краткая история Чехословакии. – М., 1988.
17. Медведев В. А. Распад. Как он вызревал в «мировой системе социализма». – М., 1994.
18. Млынарж З. Мороз ударил из Кремля. – М., 1992.
19. Мусатов В. Л. Предвестники бури. Политические кризисы в Восточной Европе (1956–1981). – М., 1996.
20. Нежинский Л. Н. 133 дня 1919 года. Советская Россия и Венгерская Советская республика. – М., 1989.
21. Политические кризисы и конфликты 50–60-х гг. в Восточной Европе. – М., 1993.
22. Политические партии и движения Восточной Европы. Проблемы адаптации к современным условиям. – М., 1993.
23. Политические системы СССР и стран Восточной Европы: 20–60-е годы. – М., 1991.
24. Постреволюционная Восточная Европа: экономические ориентиры и политические коллизии. – М., 1995.
25. Скидельски Р. Дорога от рабства. Об экономических и политических последствиях краха коммунизма. – М., 1998.
26. Тисменяну В. Повороту політиці: Східна Європа від Сталіна до Гавела. – К., 2003.
27. Тоталитаризм: Исторический опыт Восточной Европы. «Демократическое интермеццо» с коммунистическим финалом. 1944–1948. – М., 2002.
28. Тыморовский М., Кеневич Я., Хольцер Е. История Польши. – М., 2004.
29. Уроки польских кризисов. – К., 1991.
30. Уэст Р. Йосип Броз Тито: власть силы. – Смоленск, 1997.
31. Холлош З., Лайтан В. «Холодная война против Венгрии» 1956 г. – М., 1985.
32. Центрально-Восточная Европа во второй половине XX века: В 3 тт. – М., 2002.
33. Центральноевропейские страны на рубеже XX–XXI вв. Аспекты общественно-политического развития. Историко-политологический справочник. – М., 2003.
34. Шаванс Б. Экономические реформы в Восточной Европе. – М., 1994.
35. Шик О. Весеннее возрождение – иллюзии и действительность. – М., 1991.

Латинська Америка

1. Белов Д. В. Латинская Америка: перестройка экономики и государство. – М., 1996.
2. Боровков А. Н., Шереметьев И. К. На новом повороте экономического и политического развития. М., 1996.
3. Бородаев В. А., Леонов Н. С. Ф. Кастро. Политическая биография. – М., 1998.
4. Булычев И. М. Никарагуанская революция. – М., 1986.
5. Бурстин Э. Чили при Альенде. – М., 1979.
6. Внешнеполитические доктрины и концепции стран Латинской Америки. – М., 1980.
7. Галеано Э. Вскрытые вены Латинской Америки. – М., 1986.
8. Глинкин А. Н. Современная Бразилия. – М., 1980.
9. Григулевич И. Р. Латинская Америка: церковь и революционное движение. 1960 – начало 1980-х гг. – М., 1989.
10. Долговой кризис в Латинской Америке (причины, последствия, перспективы). – М., 1986.
11. Жирное О. А., Шереметьев И. К. Латинская Америка: затянувшееся ожидание экономического чуда. – М., 2003.
12. Инвестиционный режим и условия деятельности иностранного капитала в Латинской Америке. – М., 1996.
13. Интеграция в Западном полушарии на пороге XXI века. – М., 1999.

14. История Латинской Америки: Вторая половина XX века / Под ред. Е. А. Ларина. – М., 2004.
15. История Латинской Америки. 1918–1945. – М., 1999.
16. Кеннеди П. Вступая в двадцать первый век. – М., 1997.
17. Ковалев Е. В. Латинская Америка: аграрные реформы и экономическое развитие. – М., 1982.
18. Кольменарес Х. С. Под покровом отсталости: зависимость и монополии / Пер. с исп. – М., 1986.
19. Королев Ю. Н., Кудачкин М. Ф. Латинская Америка: революции XX века. – М., 1986.
20. Латинская Америка в международных отношениях: В 2-х тт. – М., 1988.
21. Латинская Америка в мировой экономике: Монография / Отв. ред. Тарасов. – М., 1991.
22. Латинская Америка в новой глобальной расстановке сил. – М., 1996.
23. Латинская Америка 80-х гг.: Тенденции общественного развития. – М., 1989.
24. Латинская Америка 80-х гг.: Партийно-политическая структура стран региона. – М., 1989.
25. Латинская Америка 80-х гг.: Страны Южного конуса: современное положение и перспективы развития. – М., 1989.
26. Латинская Америка и Карибы: Политические институты и процессы. – М., 2000.
27. Латинская Америка: Новые реалии 90-х годов. – М., 1992.
28. Латинская Америка: политические партии и социальные движения. – М., 1993.
29. Латинская Америка: события и люди (аналитический обзор). – М., 1993.
30. Латинская Америка: структурная перестройка хозяйства. – М., 1994.
31. Латинская Америка: что принесли неолиберальные преобразования. – М., 1997.
32. Латинская Америка: экономический кризис 80-х годов и его последствия. – М., 1987.
33. Леворадикальные движения в странах Латинской Америки. – М., 1981. Лэнггут Дж. Скрытый террор. – М., 1984.
34. Матлина А. А. Латинская Америка в меняющемся мире. – М., 1992. Мексика: капитализм и общество: противоречия развития. – М., 1990. Политические партии и движения в Латинской Америке. – М., 1993. Политическая система общества в Латинской Америке. – М., 1982. Строганов А. И. Латинская Америка в XX веке. – М., 2002. Строганов А. И. Новейшая история стран Латинской Америки. – М., 1995. Универсальные ценности и цивилизационная специфика Латинской Америки. – М., 1995.
35. Чили: от диктатуры к демократии. – М., 1991.

Наука і культура

1. Антология. «Курьер ЮНЕСКО» за 30 лет. – М., 1990.
2. Антонова О. А. Католицизм и искусство. XX век. – М., 1985.
3. Аронов В. Р. Художник и предметное творчество. – М., 1987.
4. Атлас чудес света: Выдающиеся архитектурные сооружения и памятники всех времен и народов. – М., 1995.
5. Багиров А. «Битлз» – любовь моя. – М., 1991.
6. Бартенев И. А., Батажкова В. Н. Очерки истории архитектурных стилей. – М., 1983.
7. Бессонов Б. Н. Современная европейская философия: основные школы, традиции и тенденции. – М., 1997. – Т. 1–2.
8. Богемский Г. Актеры итальянского кино. – М., 1990.
9. Брагинский А. Актеры французского кино. – М., 1988.
10. Бэнэм Р. Взгляд на современную архитектуру. Эпоха мастеров. – М., 1980.
11. Гидион З. Пространство, время, архитектура. – М., 1984.
12. Гольдштейн А.Ф. Зодчество. – М., 1979.

13. Гропиус В. Границы архитектуры. – М., 1971.
14. Давыдов Ю. Бегство от свободы. Философское мифотворчество и литературный авангард. – М., 1978.
15. Дунаевский А., Генералов Д. История Каннского фестиваля. – Винница, 1998.
16. Дунаевский А., Генералов Д. Премия «Оскар». Претенденты и победители. – Винница, 1997.
17. Едикее Ю. История современной архитектуры. – М., 1977.
18. Западное искусство. XX век. – М., 1992.
19. Звезды Голливуда (80–90-е годы) / Отв. ред. Е. Н. Карцева. – М., 1995.
20. Зыбайлов Л.К., Шапинский В.А. Постмодернизм. – М., 1993.
21. Из истории французской киномысли: Немое кино, 1911–1933. – М., 1988.
22. Информационная технология, экономика и культура. – М., 1995.
23. Информационная технология и образование. – М., 1996.
24. Информационные технологии в гуманитарных и общественных науках. – СПб., 1994.
25. Карцева Е. Сделано в Голливуде. – М., 1984.
26. Кириллин В.А. Страницы истории науки и техники. – М., 1989.
27. Коллиер Д.Л. Становление джаза: популярный исторический очерк. – М., 1984.
28. Коллинз С. Классическая музыка от и до / Пер с англ. – М., 2001.
29. Конен В. Пути американской музыки. – М., 1977.
30. Конен В. Блюзы и XX век. – М., 1988.
31. Куликова И.С. Философия и искусство модернизма. – М., 1980.
32. Лауреаты Нобелевской премии: Энциклопедия: В 2-х тт. / Пер. с англ. – М., 1992.
33. Ле Корбюзье. Архитектура XX века. – М., 1977.
34. Модернизм. Анализ и критика основных направлений / Под ред. В. В. Вансло-ва, М. Н. Соколова. – М., 1987.
35. Моссе Дж. Нацизм и культура. Идеология и культура национал-социализма. – М., 2003
36. Музыка XX века. Очерки. Ч. 2. 1917–1945. – Кн. 3. – М., 1980
37. Образ человека XX века. – М., 1988.
38. Панасье Ю. История подлинного джаза. – М., 1978.
39. Паркинсон Д. Кино / Пер. с англ. – М., 1996.
40. Пехар Н., Станькова Н. Тысячелетнее развитие архитектуры. – М., 1981.
41. Плахов А. Всего 33. Звезды мировой кинорежиссуры. – Винница, 1999.
42. Ракитов А. И. Философия компьютерной революции. – М., 1991.
43. Романовская Т. Наука XIX–XX столетия в контексте истории культуры. – М., 1995.
44. Самин Д. К. Сто великих архитекторов. – М., 2000.
45. Самосознание европейской культуры XX века. – М., 1991.
46. Сарджент У. Джаз: генезис, музыкальный язык, эстетика. – М., 1987.
47. Современный словарь-справочник по искусству / Науч. ред. и сост. А. А. Ме-лик-Пашаев. – М., 1999.
48. 100 художников XX века / Пер. с нем. – М., 1999.
49. Судьба искусства и культуры в западноевропейской мысли XX века. – М., 1979.
50. Теплиц Е. История киноискусства. – М., 1967.
51. Феофанов О., Налоев А. Бунтари и конформисты. Рок-музыка Запада за сорок лет (1950–1980 гг.). – Ставрополь, 1989.
52. Чолаков В. Нобелевские премии. Ученые и открытия. – М., 1986.
53. Юренев Р. Н. Краткая история киноискусства. – М., 1997.
54. Яковлев В. А. Инновации в науке. – М., 1997.

Електронні ресурси:

Тематичні сторінки

Європейська історія – <http://library.byu.edu/~rdh/> Європейський огляд – <http://www.europeonline.com/>
Історія США – <http://www.msstate.edu/archives/> Історія зарубіжних держав – <http://www.mavicanet.com/>
Історія зарубіжних держав – <http://www.hronos.km.ru> Канал історії – <http://www.historychannel.com>
Історія війн – <http://www.militera.lib.ru> Світова політика – <http://www.globalpolicy.org/resource/> Проект «Холодна війна» – <http://cwihp.si.edu> Проект «Холодна війна» – <http://www.coldwar.ru> Ресурси з історії – <http://kuhttp.cc.ukans.edu/history/> Мережа «Історія» – <http://www.thehistorynet.com> США – ЄС – <http://www.usia.gov/topical/pol/atlcomm/>

Офіційні сторінки

США – <http://www.whitehouse.gov> Британія – <http://www.number-10.gov.uk> Франція – <http://www.sv.vtcom.fr/ftv/pres/elv/> Німеччина – <http://www.government.de> Італія – <http://www.italyemb.nw.dc.us/italy/>

Міжнародні організації

СОТ – <http://www.wto.org>
Грінпіс – <http://www.greenpeace.org>
ЗЕС – <http://www.weu.int>
Європейський Союз – <http://europa.eu.int>
МБРР – <http://www.worldbank.org>
МВФ – <http://www.imf.org>
Міжнародна Амністія – <http://www.oneworld.org>
НАТО – <http://www.nato.int>
ООН – <http://www.un.org>
Мережа міжнародних організацій – <http://www.ned.org>